

FEDAKÂRLIK

MAHRUMİYETLER KUŞAĞINDA FİLİZLENEN AKSİYON.....	1
RİSALE-I NUR'UN MESLEĞİ, MADDİ MANEVİ FERAGAT MESLEĞİDİR.....	2
FEDAKÂRLIK.....	2
ADANMIŞLARIN FEDAKÂRLIĞI.....	2
TEBLİĞ İNSANININ BİR ÖZELLİĞİ OLARAK FEDAKÂRLIK.....	2
HİCRET FEDAKÂRLIK İLİŞKİSİ.....	3
HAM RUHLAR VE FEDAKÂRLIKTA KEMAL NOKTA.....	3
FEDAKÂRLIKTA AYRI BİR BUUD.....	3
BİRBİRİMİZE KARŞI KALB İSTİKAMETİNİ KORUMADA FEDAKÂRLIĞIN ROLÜ.....	3
DIĞERGÂMLIK.....	3
GÜNÜMÜZÜN KARA SEVDALILARININ VASIFLARINDAN BİRİ.....	3
Konunun Özeti:.....	3

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعُذًا عَلَيْهِمْ حَتَّى
فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِتَيْبَعِكُمْ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْعَاقِبَةُ الْعَظِيمَةُ

"Allah, karşılık olarak cenneti verip müminlerden canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda mücadele ederler, öldürürler ve öldürülürler. Bu Allah'ın Tevrat'ta da, İncil'de de, Kur'an'da da üstlendiği gerçek bir vaaddir. Verdiği sözde Allah'tan daha sadık kim olabilir? O halde yaptığınız bu alış verişten dolayı sevinin ey müminler!" (Tevbe Suresi, 9/111)

Habbâb İbni Eret (radıyallahu anh) anlatıyor: Nebîler Serveri Efendimiz (sallallahu aleyhi ve selem) hırkasını başının altına yastık yapmış Kâbe'nin gölgesinde dinlenirken (müşriklerden gördüğümüz işkencelerden) kendisine şikâyette bulunup, "Bizim için duâ edip Cenâb-ı Hak'tan yardım dilemez misiniz?" dedik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve selem) şöyle cevap verdi: "Önceki ümmetler daha dehşet verici işkenceler görmüşlerdi.. meselâ bir mü'min tutuklanır, kazılan bir çukura konur, sonra da bir testere ile başından aşağı ortadan ikiye biçilirdi, hatta bununla da bırakılmaz eti-kemiği denmeden bütün vücudu demir tirmiklarla taranırdı. Fakat yine de bütün bunlar o kişiyi dininden döndüremezdi. Yemin ederim ki Allah Teâlâ hazretleri mutlaka bu dini hâkim kılacaktır. Öylesine ki, bir gün gelecek yalnız başına bir atlı, Allah korkusu dışında sürüsüne kurt saldırmamasından başka hiç bir korku taşımaksızın San'a'dan Hadramut'a kadar emniyetle gidecektir. Ne var ki, siz sabırsızlanıyorsunuz." (Buhârî, Menâkıb 25)

Mahrumiyetler Kuşağında Filizlenen Aksiyon

Soru: Büyük davalar, birtakım mahrumiyetlerin ötesinde bayraklaşmış. Mesela; Serahsî, Hanefî fıkının en büyük eseri olan Mebcut'u hapsedildiği kuyuda talebelerine dikte ettirmek suretiyle vücuda getirmiş. Yine asrımızın devâsâ çilekeşi, aynı mahrumiyetlerle büyük davasının temelini atmış. Bunun sebab-i hikmetini izah eder misiniz?

Bütün büyük davalar ve ulvi gâyeler, birtakım mahrumiyet, çile ve ızdırabın gölgesinde bayraklaşır. Hiçbir büyük hakikat ve yüce ideal, sıkıntı görmeden ve bir kısım mahrumiyetlere katlanılmadan elde edilmemiştir. Mesela; Seyyidinâ Hz. Âdem, cennetten çıkarılma, Habil'in ölümü dolayısıyla evlad acısı çekme ve hepsinden öte insanlara hak ve hakikati anlatma gibi hayatının önemli karelerinde birçok sancı ve ızdırap çekmiştir. Ama bütün bu sıkıntılarının bir semeresi mahiyetinde, Cenab-ı Hak ona "Safiyullah" unvanını vermiştir.

Evet, Hz. Âdem'den günümüze kadar gelip geçen peygamberlerin, Sahabenin ve başları yüce şahikalar gibi heybetli ve dumanlı, içlerinde bin bir ızdırabın kol gezdiği yüce rehberlerin çile ve ızdırap yüklü hayatları bize göstermektedir ki, **muvaffakiyetlere giden yollar, çepeçevre mahrumiyet engelleriyle sarılmıştır.** (Prizma 3)

Bediüzzaman (1873-1960).. 20. asrın insanının kendisine muhtaç ve medyun olduğu bu büyük çilekeş, 1925'lerde Barla ya sürgün edilmiş, bir kır bekçisiyle görüşmesi bile çok görülüş; hapishanelerde ve tehcir-i mutlaklarda yaşamaya zorlanmıştır. Hatta düşüncelerine ket vurulmak istenerek eser yazmasına bile fırsat verilmemiştir. Fakat o büyük mücadele insanı, bütün engellemelere rağmen tıpkı vahyin yazılmasında olduğu gibi, eserlerini sigara kâğıtları, tahta parçaları gibi ibtidaî malzemelere yazdırmış ve o vâridât, bir yolu bulunup dışarı çıkarılarak çoğaltılmıştır. İmam-ı Âzam, İmam-ı Hanbel ve diğer büyükler gibi Bediüzzaman da, o saf ruha ve ulaşmak istediği rıza ufkuna yükselebilmek ve Efendimiz (s.a.s)'in bıraktığı mirası alıp asrımızdaki muhtaç sinelere taşıyarak devam ettirebilmek için 28 sene çile çekmiştir.

Asrımızın ufkunu süsleyen bu nur insan, "Seksen küsur senelik hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, memleket mahkemelerinde, memleket hapishanelerinde geçti. Divan-ı Harplerde bir canî gibi muamele gördüm, bir serseri gibi memleket memleket sürgüne gönderildim." sözüyle çileyle yoğrulmuş seksen küsur senelik ömrünün kısa bir serencamesini anlatır. Başı yüce dağlar kadar yüksek ve dumanlı bu büyük çilekeşin, çektiği ızdırab ve amansız sıkıntılarının verdiği bir ruh haletiyle söylemiş

olduğu "Zaman oldu ki, hayattan bin defa bıktım. Eğer dinim beni intihardan menetmeseydi, şimdi Said, toprak olmuştu." ifadeleri, dünyada iken ukbanın yamaçlarında dolaşan bir çilekeş ruhun çekmiş olduğu çile ve ızdırabın derecesini göstermesi bakımından çok önemlidir.

Evet, çile ve mihnet çekmek, iman yolunda hizmet etmenin lazım-ı gayr-ı müfarıkı (ayrılmaz bir parçası)dır. Gerçi insanın "Allah'ım! Bana mihnet, meşakkat ve sıkıntı ver ki, ben imânâ hizmet edeyim" diyerek bunu istemesi yanlıştır; ama çile ve ızdırapla yoğrulmamış bir davanın da ilelebet payidar kalması mümkün değildir.

Diğer bir husus ise, Cenab-ı Hak, yaptırdığı büyük hizmetleri, nazarların tam olarak âhirete müteveccih olması ve yapılan işlerde Allah'ın rızasından başka bir şey düşünülmemesi için huzûzat-ı nefsaniyeden uzak bir noktada yaptırmaktadır. Mesela, Bediüzzaman'ı düşünecek olursak, bir insanın harp meydanında, kurşun yağmuru altında yazdığı bir eserin içine riyanın girmesi mümkün değildir. Zaten kendisi de bunu *İşârâtü'l-İ'caz* isimli tefsirinin başında, "Eski Said, en dakik ve en ince olan nazm-ı Kur'ân'daki i'cazlı olan îcazı beyan ettiği için kısa ve ince düşmüştür. Fakat şimdi ise, Yeni Said nazarıyla mütalaa ettim. Elhak, Eski Said'in bütün hatiatıyla beraber şu tefsirdeki tetkikat-ı âliyesi, onun bir şâheseridir. Yazıldığı vakit daima şehid olmaya hazırlandığı için, hâlis bir niyet ile ve belâğatın kanunlarına ve ulûm-u Arabiyenin düsturlarına tatbik ederek yazdığı için hiçbirini cerhedemedim." ifadeleriyle itiraf etmektedir. Aynı şekilde Ahmed b. Hanbel Müsned'ini, Serahsî Mabsut'unu ve İmam Gazali de eserlerini hep bu duygu ve düşünce içinde kaleme almışlardır.

Evet, bakışlarında aydınlık, düşüncelerinde hikmet ve beyanlarında hakikat nümâyan olan bu başyüce kametler, diriltici soluklarıyla muhataplarını her zaman aydınlatmışlar ve aydınlatmaya da devam edeceklerdir.

Risale-i Nur'un Mesleği, Maddi Manevi Feragat Mesleğidir

Risale-i Nur'un mesleği maddî manevî feragat mesleğidir Ben maddî ve manevî her şeyimi feda ettim, her musîbete katlandım. Her işkenceye sabrettim. Bu sayede hakikat-i îmaniye her tarafa yayıldı. Bu sayede Nur mekteb-i irfanının yüz binlerce, belki de milyonlarca talebeleri yetişti. Artık bu yolda, hizmet-i îmaniyede onlar devam edeceklerdir. Ve benim maddî ve manevî her şeyden feragat mesleğimden ayrılmayacaklardır. Yalnız ve yalnız Allah rızası için çalışacaklardır. Bize ezâ ve cefâ edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslememesini ve onlara mukabil Risale-i Nur'a sadakat ve sebatla çalışmalarını tavsiye ederim. (Emirdağ Lâhikası-11, s. 80)

Fedakârlık

Soru: Maddî ve manevî füyûzât hisleri ne demektir? Bu füyûzât hislerinden fedakarlığın ehemmiyeti nedir?

*Cevap: Füyûzât, çoğalma, taşma, bolluk ve bereket mânâlarına gelen "feyiz" kelimesinin cem'idir (çoğuludur). Feyiz, dünyada, kalbî-ruhî hayatın derinleşmesini ve insanın iç enginliklere ulaşmasını netice veren ilhamlar, mevhibeler ve Cenab-ı Hakk'ın lutfettiği vâridât-ı Sübhaniyedir. Ahirette ise feyiz, insanın Cennet'e ulaşması, Rıza'ya kavuşması ve Cemâlullah'ı görme şerefine nâil olması gibi mazhariyetlerdir. **Sorunuza cevap verirken "feyiz" kelimesini, manevî haz ve zevk şeklinde anlamak ve o manada kullanmak herhalde daha uygun olsa gerektir.***

Maddî füyûzât hisleri, insanın meşru dairede zevk ve lezzetlerden istifade etmek isteği demektir.

Allah'ın helal kıldığı çerçevede yeme-içme, rahat etme; israf, lüks ve fanteziye girmemekle beraber Cenab-ı Hakk'ın lutfettiği nimetlerden meşru dairede faydalanma; cismaniyet ve maddî hayat itibarıyla onları kullanma duygusu hem kula verilmiş bir hak hem de insan olmanın muktezasıdır. Fakat bu istifade etmenin de bir sınırı vardır; bir insanın, hak etmediği ya da dinin cevaz vermediği şeylerden faydalanması doğru değildir; çünkü öyle bir işte Allah'ın rızası yoktur. *Cenabı Hak, nelerden istifade etmeyi mübah kılmışsa, onlardan yararlanma kulun hakkıdır; bir kul, isterse bu hakkı kullanır, isterse de onu kullanmayıp gelecek nesiller adına ayrı bir kıymet hükmüne bağlar, onların kullanmasını sağlar.*

Manevî füyûzât hisleri ise, bir insanın iman-ı billâh, marifetullah, muhabettullah ve latife-i Rabbâniye ile ulaşabileceği ruhanî zevkleri arzulaması; Cennet'e girme ümidiyle ve Cennet nimetlerinin hayaliyle yaşaması demektir. Allah'a iman etme ve marifetullaha ermenin ruhî ve kalbî hayat itibarıyla çok derin bir zevki vardır. Cenabı Hakk'a yakınlıkta dünyevî nimetlerle elde edilemeyecek çok engin hazlar bulunur. Allah'a imanla başlayan ve O'nun sevgisine doğru devam eden yolun her adımında ayrı bir sürprizle karşılaşılır. İşte, bu yolda yürüyen bir insanın tattığı zevk ve lezzetler manevî füyûzât hisleridir. Bazen, o yolun yolcusu, daha da ileriye gidebilir; velilere seyr u süluk-i ruhanî neticesinde derin bir kısım şeyler lütfedildiği gibi, o da bazı harikulade şeylere mazhar olabilir. Mesela, insanların içini okur; gelecekte vuku bulacak bazı hadiselerle alakalı bir kısım bilgiler Cenab-ı Hak tarafından kalbine ilham edilebilir; ya da ibadet ü taatten o kadar lezzet alır ki, kulluk adına eda ettiği her şeyi bir kevser zemzemesi içinde yudumlar, adeta Cennet hayatını burada yaşıyor gibi olur. Bunlar, insanın manevî yönü ve kalbî-ruhî hayatı itibarıyla duyabileceği zevklerdir. Bunların bir damlası, insanın maddesi ve cismaniyeti itibarıyla tattığı zevk ve lezzetlerin batmanlarına tercih edilir. Kalbî ve ruhî hayat itibarıyla tadılacak olan bir damla zevk, bedenî ve cismanî hazların bin batmanına galip gelir, ağır basar. (Ümit Burcu)

Adanmışların Fedakârlığı

İşte, **maddî ve manevî füyûzât hislerinden fedakarlık deyince**, bu zevk ve lezzetlerin her iki çeşidini de davası uğrunda feda eden adanmışlar akla gelir. *Bir davaya dilbeste olmuş ve ona adanmış bir ruh hem maddî hem de manevî*

füyûzât hislerinden el çeker; **onları gaye ve hedef yapmaz.** Bu, insanın maddî- manevî zevk ve lezzetleri davasına kurban etmesi, vermesi gerekli olan şeyler bir yana, verme mecburiyetinde olmadığı şeyleri bile bağlandığı o dava hatırına gözden çıkarması ve terk etmesi demektir ki; bu davranış adanmış olmanın bir gereğidir.

Tebliğ İnsanın Bir Özelliği Olarak Fedakârlık

Fedakârlık tebliğ adamının en mühim hususiyetlerinden birisidir. Baştan fedakârlığı göze almayan, alamayan insanlar, asla dâvâ insanı olamazlar. Dâvâ insanı olmayan kimselerin başarılı olmaları da söz konusu değildir. Evet, gerektiği yerde mal, gerektiği yerde can, hatta evlad ü iyal, makam, mansıp, şöhret.. vs. gibi çoklarının dilbeste olduğu, gaye-i hayâl bildiği şeyleri bir çırpıda terk etmeye hazır olanlar ve bunların sahip çıktıkları dâvânın, neticede varıp zirvelere oturması muhakkak ve mukadderdir. (İrşad Ekseni, 215)

Hicret Fedakârlık İlişkisi

Her dâvâ insanı, mâlik olduğu maddî imkânları sarf etmesinin yanında, doğup büyüdüğü çevreyi yine sadece dinini, düşüncesini, hürriyetini, insanlığını daha iyi duyup yaşayabilmesi için icabında terk etmesi de, yani onun hicreti de fedakârlığın ayrı bir buududur...

Günümüzün irşad ve tebliğ erleri de, hemen her sahada hep bir zirve toplumu sayılan Ashab-ı Kiram tarafından temsil edilmiş bu fedakârlık anlayışını hayatlarına tatbikle aynı performansı göstermek zorundadırlar. Aksi hâlde başta da ifade ettiğimiz gibi, bu kişilerin tebliğ çalışmalarında başarılı olmaları düşünülemez.

Ham Ruhlar ve Fedakârlıkta Kemal Nokta

Devr-i Saâdet sonrasını kana-irine boğanlar, çilesiz ruhlardı. Daha sonraki devirlerde, birbirinden baskın, bütün hoyratlıkların ve azgınlıkların arkasında da, yine hep bu ızdırapsız ruhlar vardı. Bir kere olsun, sahib olduğu şeyler uğruna aç-susuz kalmayan; yurt-yuva adına fedâkârlık göstermeyen, belli bir dönemin zarurî sarsıntılarına, sıkıntılarına ma'ruz kalmayan ızdırapsızlar... Zaten hayatını, madde ve konforun levsiyatı içinde geçiren böyle ham ruhlardan, hangi fedakârlık beklenebilir ki? **Fedakârlık her şeyden evvel, nefsin sefil arzularına karşı koymakla başlar ve toplumun mutluluğu adına kendi saâdet ve hazlarını unutmakla kemâle erer.** Yoksa, her fedakârlık iddiası bir aldatmaca ve toplumun yüzüne savrulmuş koca bir yalandır.. (Fasıl 2)

Fedakârlıkta Ayrı Bir Buud

Şahs-ı manevî ile alâkalı birtakım belâ ve musibetler vardır ki, bunları birtakım fedakârlar karşılar ve cemaate gelecek belâların def u ref'i için kendilerini feda ederler. Hizmet kadrosu içinde değişik münasebetlerle vefat edenler ve muhtelif belâlara dūçar olanlar hakkında böyle düşünmek daha muvafık olur. (Fasıldan Fasıla-1/Perspektif) (Burada Hocaefendi'nin Mehmet Özyurt ağabeyin trafik kazasıyla ilgili değerlendirmeleri düşünülebilir.)

Birbirimize karşı kalb istikametini korumada fedakârlığın rolü

İnsanların birbirine karşı kalb istikametini korumaları çok önemlidir. Gönüllüler hareketi için ise bu önemli olmanın çok ötesinde bir vazife ve vecibedir. Bu konuma ulaşmak için bazı hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1-Başkalarının düşüncelerine saygı göstermek.....

2-Kalb istikametini korumada ikinci husus feragat ve fedakârlıktır. İnsan iradî bir varlıktır. Bu açıdan her insanın kendine has düşünceleri, tercihleri, arzuları ve istekleri vardır. Onların gerçekleşmesi kimileri için hayat memmat meselesidir. Kimileri içinse değil. **Vıfak ve ittifakın korunması ana gaye olduğuna göre bazen bazılarının düşüncelerinden feragat ve fedakârlık yapması gerekir.** (Gurbet Ufukları /Perspektif)

Diğergâmlık

Bu milletin yeniden dirilmesi, tarihin geçmiş sahifelerinde kalan o şanlı maziyi yeniden yaşaması, yaşatma zevkiyle yaşamaktan vazgeçen alperenlerle olacaktır. Fedakârlık, hasbîlik ve diğergâmlık duyguları ile gönlü dopdolu olan ferdler ve böyle ferdlerden müteşekkil bir cemm-i gafir (çoğunluk) olmadığı müddetçe, diriliş beklemek bir ham hayâlden öteye geçmez. Bakın, Allah Rasûlü (s.a.s.) geride bıraktığı ailelerine, dünya mâmeleki (mal ve mülkü) adına ne bıraktı? Hz. Ebu Bekir'in taksim edilecek mirası var mıydı? ... Ve Hz. Ömer, hançerlendiği zaman "Bakın bakalım, malım borcumu ödeyecek mi? Ödemezse Adıyy oğullarından, onlarda da yoksa Kureyş'ten borç alıp ödeyin" diyordu..

Evet, bir milleti ihya, ancak bu duygu ve düşüncedeki fertlerle olur. Öyleyse şahsınız ve aileniz adına yarınları çok düşünmeseniz de olur. Burs ile idare etmeye çalışın. Kitaplarınızı şimdiden vakfedin. Dünya sizi boşamadan evvel siz onu talak-ı selase, yani üç talakla boşayın. Ve dünyaya geldiğiniz gibi çırıl çıplak gitmek ümniyeniz olsun. Daha doğrusu kesben değil ama dünyayı kalben terkedin! (Fasıldan Fasıla-1/Perspektif/Diğergâmlık)

Günümüzün Kara Sevdalılarının Vasıflarından biri

Onlar, hiçbir zaman **kendi rahatlarını düşünmez;** sürekli "Allah" der, "fazilet" der ve insanî değerler arkasında koşarlar, peygamberâne bir tavırla herkese sînelerini açar ve her zaman başkaları için yaşarlar. Onların bu ölçüdeki hasbîliklerine karşılık Allah da, ellerin-ayakların işe yaramadığı çetin bir günde, bu gönül insanlarına melek kanadından

tüyle ihsan ederek dünyada onları beklenmedik muvaffakiyet sürprizleriyle şereflendirir; ötede de vuslat gölgesiyle serinletir.. kudsîler arasına alır.. özel konuklarına gösterdiği iltifatı gösterir.. sonra da bütün bu lütuflarını hoşnutluğuyla taçlandırır. (Örnekleri Kendinden Bir Hareket/Günümüzün Kara Sevdalıları)

Konunun Özeti:

1- Bütün büyük davalar ve ulvi gâyeler, birtakım mahrumiyet, çile ve ızdırabın gölgesinde bayraklaşır. Hiçbir büyük hakikat ve yüce ideal, sıkıntı görmeden ve bir kısım mahrumiyetlere katlanılmadan elde edilemezler.

2- Muvaffakiyetlere giden yollar, çepeçevre mahrumiyet engelleriyle sarılmıştır.

3- Çile ve mihnet çekmek, iman yolunda hizmet etmenin lazım-ı gayr-ı müfarıkı (ayrılmaz bir parçası)dır.

4- Bir davaya dilbeste olmuş ve ona adanmış bir ruh hem maddî hem de manevî füyûzât hislerinden el çeker; onları gaye ve hedef yapmaz. Bu, insanın maddî- manevî zevk ve lezzetleri davasına kurban etmesi, vermesi gerekli olan şeyler bir yana, verme mecburiyetinde olmadığı şeyleri bile bağlandığı o dava hatırına gözden çıkarması ve terk etmesi demektir ki; bu davranış adanmış olmanın bir gereğidir.

5- Fedakârlık her şeyden evvel, nefsin sefil arzularına karşı koymakla başlar ve topluluğun mutluluğu adına, kendi saadet ve hazlarını unutmakla kemale erer...

Mahrumiyetler Kuşağında Filizlenen Aksiyon.....	1
Fedakarlık.....	3
Adanmışların Fedakarlığı	4
Halilurrahman ve Terk-i Dünya	5
Ey Yâr Senden Dönmezem!	6
<i>“Ger beni yandırsalar, toprağımı savursalar</i>	6
Allah’ın kulları nerede?!	7
Tebliğ İnsanın Bir Özelliği Olarak Fedakârlık.....	8
Ham Ruhlar.....	9
Fedakârlıkta Ayrı Bir Buud.....	9
Birbirimize karşı kalb istikametini koruma.....	9
Diğergâmlık.....	9
Füyûzât Hislerinden Fedakârlık.....	10
Kabz u bast ve insan karakteri.....	11

Soru: Hayatını insanlığın dünya ve ahiret saadetine adayan fedakârlar, gittikleri ülkelerde çok seviliyor ve takdir ediliyorlar. Hatta, onları görüp tanıyanlar, “Siz çok farklısınız” demekten kendilerini alamıyorlar. Onlardaki bu farklılığın asıl sebebi nedir? Bu takdirler karşısında onların düşünce ve tavırları nasıl olmalıdır? 12

Mahrumiyetler Kuşağında Filizlenen Aksiyon

Soru: Büyük davalar, birtakım mahrumiyetlerin ötesinde bayraklaşmış. Mesela; Serahsî, Hanefî fıkhının en büyük eseri olan Mebsut’u hapsedildiği kuyuda talebelerine dikte ettirmek suretiyle vücuda getirmiş. Yine asrımızın devâsâ çilekeşi, aynı mahrumiyetlerle büyük davasının temelini atmış. Bunun sebab-i hikmetini izah eder misiniz?

Bütün büyük davalar ve ulvi gâyeler, birtakım mahrumiyet, çile ve ızdırabın gölgesinde bayraklaşır. Hiçbir büyük hakikat ve yüce ideal, sıkıntı görmeden ve bir kısım mahrumiyetlere katlanılmadan elde edilmemiştir. Mesela; Seyyidinâ Hz. Âdem, cennetten çıkarılma, Habil'in ölümü dolayısıyla evlad acısı çekme ve hepsinden öte insanlara hak ve hakikatı anlatma gibi hayatının önemli karelerinde birçok sancı ve ızdırab çekmiştir. Ama bütün bu sıkıntılarının bir semeresi mahiyetinde, Cenab-ı Hak ona "Safiyullah" ünvanını vermiştir.

Evet, Hz. Âdem'den günümüze kadar gelip geçen peygamberlerin, Sahabenin ve başları yüce şahikalar gibi heybetli ve dumanlı, içlerinde binbir ızdırabın kol gezdiği yüce rehberlerin çile ve ızdırab yüklü hayatları bize göstermektedir ki, muvaffakiyetlere giden yollar, çepeçevre mahrumiyet engelleriyle sarılmıştır.

Günümüze kadar ter ü taze fikirleri ve orijinal tespitleriyle insanlığın ölümsüz rehberlerinden biri sayılan İmam-ı Âzam Ebû Hanife (80-150), zindanlarda inim inim bir hayat yaşamıştır. Ebu

Hanife, Abbasi Halifesi Mansur'un başkadılık teklifini, "Halife beni kadılık için davet etti. Ben de ona bu işe layık olmadığımı bildirdim. Ben, 'beyyine'nin, davacıya; yemin'in de davalıya düştüğünü' bilirim. Fakat kadılık için bu kadarı yetmez. Kadılığa layık olacak kimse senin aleyhine, oğlunun aleyhine ve senin kumandanlarının aleyhine hüküm verecek cesaretle bir adam olmalıdır. Bu ise bende yok. Sen beni öyle bir şeye davet ediyorsun ki, gönlüm ona asla razı değil" diyerek reddetmiş, bunun üzerine de hapse atılmıştı.

Yine Ahmed b. Hanbel (164-241), Kur'ân'ın mahlûk olup olmadığı meselesinin tartışıldığı talihsiz bir dönemde, "Kur'ân mahlûk değildir. Şayet Allah'ın ilmi mahluksa Kur'ân da mahlûktur" dediği için derdest edilmiş, âdi bir insan gibi tartaklanmış, eziyet ve işkencelerle dolu tam yirmisekiz aylık bir zindan hayatına mahkûm edilmişti. Zindanda kaldığı dönemde, "Başına gelenler hakkında ne düşünüyorsun?" diye soranlara Koca İmam şöyle cevap vermiştir: "Akıllarınca, Allah yolunda bir hayır işletmek için beni kırbaçlayanlara Allah'tan hidayet dilerim." Ahmet b. Hanbel böylesi türlü türlü işkence ve zulümlere maruz bırakıldığı hapis hayatında, içinde kırk bin hadis bulunan o muhteşem "Müsned" isimli eserini yazmıştır. Muasırı, fıkhnın diğer bir dev imamı İmam Şafî (150-204) rüyasında Peygamber Efendimiz (s.a.s)'in İmam-ı Hanbel'e bir gömlek giydirdiğini görür. O büyük insan, bu haberi dinleyince sekînet ve itminana erer; erer ve ruhunu Rahman'a teslim eder.

Kendisinden iki asır sonra yaşamış olan muhteşem dimağ Serahsî (? - 483) de aynı mihnet ve eziyete maruz kalarak, kör bir kuyunun dibine atılır ve burada 30 ciltlik "Mebcut" isimli eserini yazar.

İmam-ı Gazalî (1058-1111)'nin ömrünün ilk seneleri ilim tahsiliyle geçmiş, felsefeyle uğraştığı için dönemindeki bazı nâdanlar tarafından "kafir" yaftası yemiş ve onların insafsız taarruzlarına göğüs germiştir. Orta yaşlarında ilmin zirvesine çıkmış ve yine bu dönemde dört yıl Nizamiye Medresesinde başmüdürlük vazifesi yapmıştır. Daha sonra istifa edip iç âlemine dönerek, Şam'da, Emeviye Camii'nin minaresinde toplumdan uzak kalarak 11 yıl inziva hayatı yaşamıştır.

Ve Bediüzzaman (1873-1960).. 20. asrın insanının kendisine muhtaç ve medyun olduğu bu büyük çilekeş, 1925'lerde Barla ya sürgün edilmiş, bir kır bekçisiyle görüşmesi bile çok görülmüş; hapishanelerde ve tehcir-i mutlaklarda yaşamaya zorlanmıştır. Hatta düşüncelerine ket vurulmak istenerek eser yazmasına bile fırsat verilmemiştir. Fakat o büyük mücadele insanı, bütün engellemelere rağmen tıpkı vahyin yazılmasında olduğu gibi, eserlerini sigara kâğıtları, tahta parçaları gibi ibtidai malzemelere yazdırmış ve o vâridât, bir yolu bulunup dışarı çıkarılarak çoğaltılmıştır. İmam-ı Âzam, İmam-ı Hanbel ve diğer büyükler gibi Bediüzzaman da, o saf ruha ve ulaşmak istediği rıza ufkuna yükselebilmek ve Efendimiz (s.a.s)'in bıraktığı mirası alıp asrımızdaki muhtaç sinelere taşıyarak devam ettirebilmek için 28 sene çile çekmiştir.

Asrımızın ufkunu süsleyen bu nur insan, “*Seksen küsur senelik hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, memleket mahkemelerinde, memleket hapishanelerinde geçti. Divan-ı Harplerde bir cani gibi muamele gördüm, bir serseri gibi memleket memleket sürgüne gönderildim.*” sözüyle çileyle yoğrulmuş seksen küsur senelik ömrünün kısa bir serencamesini anlatır. Başı yüce dağlar kadar yüksek ve dumanlı bu büyük çilekeşin, çektiği ızdırıp ve amansız sıkıntıların verdiği bir ruh haletiyle söylemiş olduğu "Zaman oldu ki, hayattan bin defa bıktım. Eğer dinim beni intihardan menetmeseydi, şimdi Said, toprak olmuştu." ifadeleri, dünyada iken ukbanın yamaçlarında dolaşan bir çilekeş ruhun çekmiş olduğu çile ve ızdırabın derecesini göstermesi bakımından çok önemlidir.

Evet, çile ve mihnet çekmek, iman yolunda hizmet etmenin lazım-ı gayr-ı müfarıkı (ayrılmaz bir parçası)dır. Gerçi insanın "Allah'ım! Bana mihnet, meşakkat ve sıkıntı ver ki, ben imânâ hizmet edeyim" diyerek bunu istemesi yanlıştır; ama çile ve ızdırapla yoğrulmamış bir davanın da ilelebet payidar kalması mümkün değildir.

Diğer bir husus ise, Cenab-ı Hak, yaptırdığı büyük hizmetleri, nazarların tam olarak âhirete müteveccih olması ve yapılan işlerde Allah'ın rızasından başka bir şey düşünülmemesi için huzûzat-ı nefsaniyeden uzak bir noktada yaptırmaktadır. Mesela, yukarıdaki büyüklerden sadece Bediüzzaman'ı düşünecek olursak, bir insanın harp meydanında, kurşun yağmuru altında yazdığı bir eserin içine riyanın girmesi mümkün değildir. Zaten kendisi de bunu İşârâtü'l-İ'caz isimli tefsirinin başında, "Eski Said, en dakik ve en ince olan nazm-ı Kur'ân'daki i'cazlı olan îcazı beyan ettiği için kısa ve ince düşmüştür. Fakat şimdi ise, Yeni Said nazarıyla mütalaa ettim. Elhak, Eski Said'in bütün hatiatiyle beraber şu tefsirdeki tetkikat-ı âliyesi, onun bir şâheseridir. Yazıldığı vakit daima şehid olmaya hazırlandığı için, hâlis bir niyet ile ve belâğatın kanunlarına ve ulûm-u Arabiyenin düsturlarına tatbik ederek yazdığı için hiçbirini cerhedemedim." ifadeleriyle itiraf etmektedir. Aynı şekilde Ahmed b. Hanbel Müsned'ini, Serahsî Mabsut'unu ve İmam Gazali de eserlerini hep bu duygu ve düşünce içinde kaleme almışlardır.

Evet, bakışlarında aydınlık, düşüncelerinde hikmet ve beyanlarında hakikat nümâyan olan bu başyüce kametler, diriltici soluklarıyla muhataplarını her zaman aydınlatmışlar ve aydınlatmaya da devam edeceklerdir.

Fedakârlık

Soru: *Maddî ve manevî fiyûzât hisleri ne demektir? Bu fiyûzât hislerinden fedakarlığın ehemmiyeti nedir?*

Cevap: Füyûzât, çoğalma, taşma, bolluk ve bereket mânâlarına gelen “feyiz” kelimesinin cem’idir (çoğuludur). Feyiz, dünyada, kalbî-ruhî hayatın derinleşmesini ve insanın iç enginliklere ulaşmasını netice veren ilhamlar, mevhibeler ve Cenab-ı Hakk’ın lutfettiği vâridât-ı Sübhaniyedir. Ahirette ise feyiz, insanın Cennet’e ulaşması, Rıza’ya kavuşması ve Cemâlullah’ı görme şerefine nâil olması gibi mazhariyetlerdir. Sorunuza cevap verirken “feyiz” kelimesini, manevî haz ve zevk şeklinde anlamak ve o manada kullanmak herhalde daha uygun olsa gerektir.

Maddî füyûzât hisleri, insanın meşru dairede zevk ve lezzetlerden istifade etmek isteği demektir. Allah’ın helal kıldığı çerçevede yeme-içme, rahat etme; israf, lüks ve fanteziye girmemekle beraber Cenab-ı Hakk’ın lutfettiği nimetlerden meşru dairede faydalanma; cismaniyet ve maddî hayat itibariyle onları kullanma duygusu hem kula verilmiş bir hak hem de insan olmanın muktezasıdır. Fakat, bu istifade etmenin de bir sınırı vardır; bir insanın, hak etmediği ya da dinin cevaz vermediği şeylerden faydalanması doğru değildir; çünkü öyle bir işte Allah’ın rızası yoktur. Cenabı Hak, nelerden istifade etmeyi mübah kılmışsa, onlardan yararlanma kulun hakkıdır; bir kul, isterse bu hakkı kullanır, isterse de onu kullanmayıp gelecek nesiller adına ayrı bir kıymet hükmüne bağlar, onların kullanmasını sağlar.

Manevî füyûzât hisleri ise, bir insanın iman-ı billah, marifetullah, muhabettullah ve latîfe-i Rabbâniye ile ulaşabileceği ruhanî zevkleri arzulaması; Cennet’e girme ümidiyle ve Cennet nimetlerinin hayaliyle yaşaması demektir. Allah’a iman etme ve marifetullaha ermenin ruhî ve kalbî hayat itibariyle çok derin bir zevki vardır. Cenabı Hakk’a yakınlıkta dünyevî nimetlerle elde edilemeyecek çok engin hazlar bulunur. Allah’a imanla başlayan ve O’nun sevgisine doğru devam eden yolun her adımında ayrı bir sürprizle karşılaşılır. İşte, bu yolda yürüyen bir insanın tattığı zevk ve lezzetler manevî füyûzât hisleridir. Bazen, o yolun yolcusu, daha da ileriye gidebilir; velilere seyr u süluk-i ruhanî neticesinde derin bir kısım şeyler lutfedildiği gibi, o da bazı harikulade şeylere mazhar olabilir. Mesela, insanların içini okur; gelecekte vuku bulacak bazı hadiselerle alakalı bir kısım bilgiler Cenab-ı Hak tarafından kalbine ilham edilebilir; ya da ibadet ü taatten o kadar lezzet alır ki, kulluk adına eda ettiği her şeyi bir kevser zemzemesi içinde yudumlar, adeta Cennet hayatını burada yaşıyor gibi olur. Bunlar, insanın manevî yönü ve kalbî-ruhî hayatı itibariyle duyabileceği zevklerdir. Bunların bir damlası, insanın maddesi ve cismaniyeti itibariyle tattığı zevk ve lezzetlerin batmanlarına tercih edilir. Kalbî ve ruhî hayat itibariyle tadılacak olan bir damla zevk, bedenî ve cismanî hazların bin batmanına galip gelir, ağır basar.

Adanmışların Fedakarlığı

İşte, maddî ve manevî füyûzât hislerinden fedakarlık deyince, bu zevk ve lezzetlerin her iki çeşidini de davası uğrunda feda eden adanmışlar akla gelir. Bir davaya dilbeste olmuş ve ona adanmış bir ruh hem maddî hem de manevî füyûzât hislerinden el çeker; onları gaye ve hedef yapmaz. Bu, insanın maddî- manevî zevk ve lezzetleri davasına kurban etmesi, vermesi gerekli olan şeyler bir yana, verme mecburiyetinde olmadığı şeyleri bile bağlandığı o dava hatırına gözden çıkarması ve terk etmesi demektir ki; bu davranış adanmış olmanın bir gereğidir.

Malumunuz olduğu üzere, Üstad hazretleri de, bu “terk” meselesini değişik yerlerde anlatır; acz, fakr, şevk, şükür, şefkat ve tefekkür yolunu izah ederken, Nakşibendî tarikatında bir esas olan “terk” mesleğine de değinir. Evet, Muhammed Bahaiddin Nakşibend hazretlerinin yolunda dört şeyi terk etmek lazımdır ki; bu esas Farisî bir beyitle ifade edilmiştir:

“Der tarîk-i Nakşibendî lâzım âmed çâr terk,

Terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk”

Rıza-yı ilahîye vasıl olabilmek için terk edilmesi gereken dört şeyden ilki dünyadır. Mesnevi-yi Nuriye’de, dünyayı terk etmenin ölçüsü verilirken, “dünya hayatına ait işlerden kazandığına sevinmeme, kaybettiği şeye de üzülmemeye” esası zikredilmektedir. Yani, dünyayı terk etmeyi başaran bir insan, bütün yeryüzü onun olsa, dünya kadar mal-mülk edinse de çok sevinmeyecek, nimete şükretmekle beraber, “Bu kazancım önemli değil Allahım; çünkü benim için Sen ve Senin rızan önemlidir.” diyecek; bütün dünyayı kaybetse de sabırla mukabelede bulunacak ve mahzun, mükedder olmayacaktır.

Dünyayı terk etme mevzuuna en güzel misallerden biri Hazreti Eyyûb aleyhisselam’ın hâlidir: Hazreti Eyyûb’un sabır ve tevekkülünü sadece yakalandığı hastalıklarda, maruz kaldığı yara-berede değil, hayatının ve geçirdiği imtihanların tamamında görmeye çalışmak lazım. Allah Teala, onu çok çeşitli şekillerde imtihan etmişti. Eyyûb aleyhisselam bir gün, koyunlarının kurtlar tarafından telef edildiğini; diğer bir gün, ekinlerinin rüzgar ve fırtınayla mahv olduğunu öğrenmiş, bu haberler karşısında hiç şikayette bulunmadığı gibi tam bir teslimiyet içinde eşine “Üzülme! O malı-mülkü bana Rabbim vermişti; şimdi de aldı. Hamd olsun, onları bana verip istifade ettirene ve sonra da emanetini geri alana!..” demişti. Bir başka gün de, bir zelzele sonrasında çocuklarının öldüğünü haber almış, onlara olan şefkatinden dolayı gözlerinden yaşlar gelse de, yine aynı sabır, tevekkül ve teslimiyetle “Bana emanet çocuklar verip sonra da geri alan Allah’a hamd olsun” demişti. Her felaket sonrasında Şeytan, Hazreti Eyyûb’un yanına koşup “Sen ibadet ediyorsun, kendini bütün bütün kulluğa veriyorsun ama Allah çocuklarının canını aldı, malını-mülkünü telef etti. Dahası, hastalığın da gün geçtikçe şiddetleniyor; hâlâ mı ibadet u taat diyeceksin?” sözleriyle onu isyana sürüklemeye

çalışıyordu ama boşuna uğraşıyordu. Eyyûb aleyhisselâm bütün dert ve belalar karşısında sabrını muhafaza ediyor, Allah'tan gelen musibetleri gönül hoşnutluğuyla karşılıyor ve “Hamdolsun Allah’a; O vermişti, yine O aldı.” diyordu. Bunu söylerken de, “O’nun verdikleri bir emanet, ben de bir emanetçiydim; beni emanet yükünden kurtardı.” diyecek kadar inşirah içinde bulunuyordu. (Tabii ki, bu vakanın da rivayet edildiği şekliyle cereyan edip etmemesinden ziyade faslı ve anlatmak istediği önemlidir.)

İşte insan, dünya işlerinden kazandığı şeyleri bu anlayış içinde karşılar; onların bazılarını ya da hepsini kaybedince de yine aynı hâl ve tavrını korursa, o, dünyayı terketmiş demektir. Dünyayı terk etmek demek, hiç kazanmamak, mal-mülk sahibi olmamak demek değildir. Öyle olsaydı, inanan insanları ortak işler kurmaya, daha çok kazanmaya ve zengin olmaya teşvik etmenin de bir manası kalmazdı. Hayır, mü’min bir insan da çok çalışmalı, çok kazanmalı; ama çalışıp kazanmasını sadece kendi rahatına, yeme-içmesine, yat, kat, villa ve yazlık sahibi olmasına bağlamamalı. Bir mü’min, Karun kadar dahi zengin olabilir; meşru dairede dünyanın bütün zevklerinden istifade edecek imkanları elde edebilir; bunda bir problem yoktur. Asıl problem, imkanlarını tamamıyla kendi nefsi adına kullanmasında, fedakarlıkta bulunması gereken yerlerde infakta bulunamamasında, zamanla şımarması, küstahlaşması ve nihayet servetinin altında ezilip kalmasındadır.

Halilurrahman ve Terk-i Dünya

Bediuzzaman hazretleri, dünya hakkındaki bir başka değerlendirmesinde, bu dünyanın kesben değil kalben terk edilmesi gerektiğini söyler. Eğer, insan dünyayı bu espri içinde anlayabilirse, tam bir ehl-i dünya gibi çalışıp kazanabilir ve bir Karun gibi zengin olabilir. Çünkü, böyle biri iktiza ettiği an, elinde-avucunda ne varsa, hepsini Rabbisinin rızası istikametinde infak edebilir. Bu konuda Hazreti İbrahim’le alakalı olarak anlatılan menkıbe çok ibretâmizdir: Melekler Cenab-ı Hakk’ın, İbrahim aleyhisselama “Halilim” demesindeki hikmeti sorarak hullet ve dostluğun servetle bağdaşp bağdaşmayacağını öğrenmek isterler. Evet, Allah ona “Halil” demişti. Peygamber Efendimiz kendisine “Allah’ın dostu” diyenlere karşı; “O, Hazreti İbrahim’dir” buyurmuştu. Gerçi, Kendisi de Habibullah’tı ve Habib, Halil’den üç kadem ilerdeydi –bu mevzuyu Kalbin Zümrüt Tepeleri’ndeki “hullet” bahsine havale edip geçelim- Fakat, Efendimiz “Halil, Hazreti İbrahim’dir” diyerek dedesini işaret ediyordu. İşte, Hak dostluğuyla servetin aynı çizgide buluşup buluşamayacağını istifsar eden melekler, Allah’ın izniyle, Hazreti İbrahim’i ziyaret ederler. Melekler, uzun bir yoldan gelmiş, saç- sakalı dağınık, üstü-başı perişan bir misafir edasıyla İbrahim Nebi’nin yanına gelip aç olduklarını söylerler. O da bir koyun kesip, pişirir ve ikram eder. Melekler, yemeğe başlarken “Bismillah” yerine, kendilerine has bir zikir sayılan “Subbûhun Kuddûsün (Rabbunâ ve) Rabbu’l-melâiketi ve’r-rûh” derler. Bu tesbih, vahiyle yunup yıkanmış o pak gönle öyle tesir eder ki, “Aman, bu ne güzel bir söz” der ve koyunlarının dörtte

biri karşılığında o sözü tekrar etmelerini yalvarırcasına ister. Hani, çok profesyonel birisinden bir makale yazmasını istersiniz de, daha makale bitmeden, yazdığı iyi bir dibaceye, bir mukaddimeye bile hayran kalırsınız; kalırsınız da, o cümleleri ancak o şahsın biraraya getirebileceğine kanaat getirirsiniz. Hele, biraz da yazıdan, üsluptan anlıyorsanız hayranlığınız daha da artar. İşte, o tesbihin manasındaki derinliği de, Allah’la alakası açısından tesbih u tazime ve vahye aşına olan Halilürrahman çok iyi anlıyor; anlıyor ve “koyunlarımın yarısı sizin olsun, n’olur bu sözü bir kere daha tekrar edin.” diyor. Melekler, kendilerine has bir ses ve eda ile söyleyince, o tesbih Hazreti İbrahim’in letâifinde öyle bir tesir icra ediyor ki, dünyayı kesben değilse de kalben terk etmiş olan o büyük Nebi, bir kere daha aynı tesbihi duymak için malının tamamını vermeye de razı oluyor.

Evet, servetin başında böyle iğreti durma, Hâlik-ı kainat adına veya O’nun adını yüceltme ve O’nun rızasına ulaşma uğrunda hemen her şeyi çok rahatlıkla elinin tersiyle itecek kadar dünyayı kalben terk etme çok önemlidir. “Acaba İbrahim Nebi gerçekten böyle bir fedakarlıkta bulunmuş mudur?” Hazreti İbrahim’in bu kıssası bir menkıbe olsa da ya da üstureye benzese de, Halilurrahman’ın bütün hayatı o tür fedakarlık ve teslimiyet örnekleriyle doludur. Hazreti Hacer’i götürüp otsuz, susuz, ağaçsız, insansız bir yere bırakmasından oğlunun boğazına bıçağı çalmasına, Mısır, Şam ve Mekke arasında hicret mekikleri dokumasından ateşe atılması esnasında “Rabbim hâlimi biliyor ya!..” demesine ve teslimiyetine kadar ömrünün her anı onun bu fedakarlığı yapabileceğini göstermektedir.

Yine aynı konuda bir başka menkıbe anlatılır: Bir adam, “Benim ayağım, bütün velilerin omuzları üzerindedir.” diyen şu veliyi göreyim düşüncesiyle Abdulkadir Geylani Hazretleri’nin evine gider. Kapıdan içeri girince, köpeklerin boynunda altın tasmalar görür. Bu durum karşısında iyice şaşırان adam, “Köpeklerinin boynuna altın tasma takacak kadar dünyaya dalmış bir insan nasıl veli olabilir?!” diye içinden geçirir. Hazretin huzuruna vardığında, daha o bir şey söylemeden, Hazret, “Efendi! Efendi! Biz onları gönlümüze sokmadık; pisi pise layık gördük, pisin boynuna taktık.” deyiverir. İşte, terk-i dünya budur; dünyevî her türlü imkan mevcuttur; ama kesben terk edilmeyen dünyaya kalben sırt dönülmüştür. Niyet ve amel bu olduktan sonra da dünya malının hiç mi hiç zararı yoktur. Asıl önemli olan, ihtiyaç anında bütün dünyevî imkanları din-diyânet adına, i’la-yı kelimetullah ve Allah’ın hoşnutluğunu kazanma hesabına feda edebilmektir.

Ey Yâr Senden Dönmezem!..

“Terk-i ukbâ”ya gelince; adanmış insanda dava uğruna ortaya koyduğu cehd ve gayrete mukabil ahireti kazanma mülâhazası da olmamalıdır. Bir insan, Allah’a kulluğunu, ibadet ü taatini, evrâd u ezkârını, hatta i’la-yı kelimetullah yolunda mücahedesini, icabında zindanlara girmesini,

değişik belalar altında kalıp preslenmesini, sıkıntılara maruz kalmasını doğrudan doğruya Cennet'i kazanmaya bağlıyor ve bütün bunlarla Cennet'e girmeyi esas maksat yapıyorsa, o insan, kazanma kuşağında kaybediyor demektir. Adanmış bir insanın başına, bunların hepsi gelebilir; fakat o bunlarla ahireti peyleme peşine düşmemelidir. Demelidir ki, "Allahım, eğer ben bütün bunlarla Sana yaklaşıyorsam, kendimi çok talihli bir insan sayacağım. Ben, başka değil, sadece Senin rızanı arıyorum."

Evet, adanmış bir ruh yapıp ettiği her şeyi ve başına gelen bütün musibetleri sadece O'nun hoşnutluğunu kazanma hedefine bağlamalı ve Nesimi gibi:

"Bir cefâkeş âşıkem ey yâr senden dönmezem

Hançer ile yüreğimi yar senden dönmezem

Ger Zekeriya tek beni baştan ayağa yarsalar

Başıma koy erre Neccâr senden dönmezem" demelidir.

Azeri Şair, Allah hakkında "neccar" tabirini kullanıyor. Cenab-ı Hakk'ın öyle bir ismi yoktur; fakat şair O'na isnad ettiği bir fiile binaen kendince bir de isim uyduruyor. "Neccar" marangoz, testere kullanan demektir. "Erre", Oğuz dilinde testere manasına gelir. Nesimi şöyle devam ediyor:

"Ger beni yandırsalar, toprağımı savursalar

Külüüm oddan çağırsalar Settâr senden dönmezem."

İşte dava adamı da başına testereler bile konsa, hançer ile yüreği de yarılrsa yine de hâline razı ve Rabbinden hoşnut olmalı, O'nun rızasını tahsile çalışmalıdır. Fuzuli ne güzel söyler:

"Ya râb, belayı aşk ile kıl aşına beni

Bir dem belâ-yı aşktan etme cüdâ beni

Az eyleme inâyetini ehli derdden

Yani ki çok belâlara kıl mübtelâ beni" der.

Evet, bu ölçüde bin belaya maruz kalsa da, adanmış ruh, Allah yolunda başına gelenlerin hepsine katlanacak; fakat katiyen bunları –haşa ve kella- Allah'tan bir şey koparmak için vesile yapmayacak, bir peyleme mevzuu haline getirmeyecek ve asla bir sermaye gibi görmeyecek. İbadet ü taatini de, belalara sabrını da dünyevî-uhrevî semerelere bağlamayacak. Belki diyecek ki, "Ben hak yolundayım, Allah da beni imtihan ediyor." Cenab-ı Allah demiyor mu: "Biz mutlaka sizi biraz korku ile, biraz açlık ile, yahut mala, cana veya ürünlere gelecek noksanlıkla deneriz." (Bakara, 2/155) Yani, Rabimiz buyuruyor ki "Sizi malla, canla, korkuyla imtihan edecek ve sizi size göstereceğim. Nesiniz,

kaç gram geliyorsunuz, neye ne kadar katlanıyorsunuz, nerede ve ne karşısında tahammülsüzlüğe düşüyorsunuz; siz kendinizi göreceksiniz. Çünkü öbür tarafta vicdanınızla yüzleşirken hakkınızdaki hükmü yine siz vereceksiniz.” Ne kadar önemli bir mesele!.. Allah, sizi istintak eder de –STV’deki Büyük Buluşma’da olduğu gibi- vicdanınızla yüzleştirir. Büyük Buluşma’da ölenleri hesaba çeken insan, insanın vicdanını temsil ediyor. “Şimdi hazır mısın hakkında verilecek hükme?” diyor orada. Bunlar, Kur’an ve Sünnet’e uygun ifade tarzları. Onun gibi, bizim de hiçbir iyi ve başarılı yanımız öbür âlemi peylemeye matuf olmamalıdır. Her şey Cenab-ı Hakk’ın hoşnutluğunu kazanmaya bağlanmalıdır ki, terk-i ukbâ derken de bu manalar kastedilir.

Allah’ın kulları nerede?!

Onun içindir ki, ahiret beklentilerinden sıyrılamamış, Allah’a tamamen yönelememiş ve cennet arzusuyla kulluk yapmayı terk edememişler için Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri “İbadü’l-Cennet”, yani, “Cennetin kulları” demiştir. Allah karşısında kemerbeste-i ubudiyet içinde iki büklüm olsa ve namaz kılsa da, sadece Cehennem endişesiyle tir tir titreyerek ibadet eden kimseler hakkında “İbâdu’n-Nar” yani “Cehennem kulları” demeyi uygun bulmuştur. Dünyevî beklentilerden kurtulamayan, ona kalben sırtını dönemeyenleri de “dünyanın kulları” olarak adlandırmıştır. Halbuki Cehennemden kurtuluş ya da dünyevî arzular kulluğun hedefi olamayacağı gibi, Cennet de amel ve ibadet için esas maksat olamaz. İbadet, Hak emrettiği için ve O’nun rızasını elde etmek maksadıyla yapılır. Evet, ibadetin gerçek sebebi, Allah’ın emridir. Herhalde Cüneyd-i Bağdadî hazretleri sözünü noktalarken de şöyle seslenmiştir: “Pekala, bunca kul içinde Allah’ın kulları nerede?”

Terk edilmesi gerekenlerden biri de insanın kendi nefsidir. “Terk-i hestî”, insanın kendi benliğini de terk etmesi, nefsinin düşünmemesi demektir. Değişik vesilelerle arz ettim: Mesela, namazda sen aradan çıkacak, artık kendini unutacak, sadece O’nu düşünecek, namazınla O’nu başbaşa bırakacaksın. Ağzından çıkan her kelimeyle O’nun rızasına vurguda bulunacaksın. Namazının her anında O olacak; senden bir parça ya da nefsin hesabına bir mülhaza kalmayacak orada. Muhammed Bahauddin Nakşibendi bu hâle de terk-i hestî, kendini terk etmek, diyor.

Bütün bu terklerden sonra, insanın aklına “Ben dünyayı terk ettim, ukbayı terk ettim, kendimi de terk ettim. Ben, O’nun uğruna her şeyden vazgeçmiş bir insanım” şeklinde bir duygu ve düşünce gelebilir. Şâh-ı Nakşibend orada bir terkden daha bahsediyor ve “terk-i terk” de lazım diyor. Yani, bu terkleri de terketmen; terkettiğini de unutman gerek. “Şunu terk ettim, bunu terk ettim” mülhazasına takılıyorsan onları hiç bırakmamış sayılırsın.” Terk etmen gerekenleri Belh’de bıraktığın ara sıra da olsa aklına geliyorsa, demek ki sen hâlâ saraydaki İbrahim Edhem’sin, Belh’i unutmamışsın.

Evet, maddî-manevî füyûzat hislerinden sıyrılma çok önemlidir. Onları terk etme hususunda çok ciddi bir kazanç söz konusudur. O mülâhazaları aklınızdan sildiğiniz zaman dört buudlu bir terk hayatı yaşarsınız. Dünyayı terk derinliği, ahiret beklentilerini terk enginliği, kendi kendinizi terk ufku ve bütün terkleri terk aşkınlığına ulaşırsınız. Bu aşkınlıkla da bütün terk ettiklerinizin ötesinde O’nu bulursunuz.

İnsan kendine ait hiçbir beklentiye girmemeli. Bir arkadaşınızın değişik zamanlarda dediği gibi; adanmış bir ruh, kendisine Abdulkadir Geylânîlik bile verilse, “Allahım, ben sadece Senin rızanı istiyorum” deme mevzuunda kararlı olmalı. Bundan sonra, bir peygamber gelmesi mümkün değildir. O kapı artık mühürlenmiştir. Birisi “Ben nübüvvetin rüyasını gördüm” dese, hiç tereddüt etmeden ona, “Sen kezzabın ta kendisisin!” diyebilirsiniz. Çünkü, Hâtem-i Divân-ı Nübüvvet ile o iş bitmiştir. Fakat, vilâyet yolu kapanmamıştır; Allah bundan sonra da pek çok İmam-ı Rabbânî, pek çok Şâh-ı Geylânî, pek çok Muhammed Bahauddin Nakşibendî ve pek çok Hasan Şâzelî yaratabilir. İşte, insan öyle hâlisane bir kulluğa tâlip olmalıdır ki, Hasan Şâzelî hazretleri onun ayağının ucuna kadar gelse, “Ben kendi devrimde şu hakikatin temsilcisi ve Allah’ın matmah-ı nazarıydım, Cenâb-ı Hakk –tabir caizse- bir mercek gibi benden insanlığa bakıyordu. O’nun nazarı önce bana çarpıyor, benden de bütün insanlığa yayılıyordu. Şimdi ise, benim vazifemi sen omuzuna alacak ve o hakikatin bugünkü temsilcisi sen olacaksın.” dese, adanmış ruh, gönül rahatlığıyla “Allah’ım, ben bunu istemiyorum, sadece Seni istiyor, sana sadık bir kul olmayı diliyorum.” diyebilmelidir.

Hasılı, Rasûllullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz buyurmuşlardır ki: “ Her kim Allah için olursa, Allah da onun için olur.” Evet, sırf Allah için olma, dava adamının vasfıdır ve böyle bir insan, ellerini açtığı her zaman Allah’ın rahmet ve inayetini yanında bulacaktır. İnsan, Allah’ın rızasını tahsile çalıştığı yolda maddî-manevî füyûzat hislerinden fedakarlıkta bulunduğu nisbette O’na daha yakın olacaktır.

Tebliğ İnsanın Bir Özelliği Olarak Fedakârlık

Başlı başına ele alınıp tahlil edilmesi gerekli olan böyle bir konuda sırf sizlere fikir mülâhazasıyla bir-iki buuduna dikkatlerinizi istirham edip geçmek istiyorum. Evet, fedakârlık da tebliğ adamının en mühim hususiyetlerinden birisidir. Baştan fedakârlığı göze almayan, alamayan insanlar, asla dâvâ insanı olamazlar. Dâvâ insanı olmayan kimselerin başarılı olmaları da söz konusu değildir. Evet, gerektiği yerde mal, gerektiği yerde can, hatta evlad ü iyal, makam, mansıp, şöhret.. vs. gibi çoklarının dilbeste olduğu, gaye-i hayâl bildiği şeyleri, bir çırpıda terketmeye hazır olanlar ve bunların sahip çıktıkları dâvâ neticede varıp zirvelere oturması muhakkak ve mukadderdir.

İşte Allah Resûlü (s.a.s) de Mekke'de dâvâsının temellerini atarken başta kendisi ve sonra da yakın çevresinden başlayarak, dâvâsına gönül veren bütün insanlara bu fedakârlık ruhunu aşlamış, anlatmış ve yaşayarak da göstermiştir. Mesela, Hz. Hatice (r.anha), Nebiler Serveri'nin ilk eşi, dünya ve âhiretin sultanı Hz. Muhammed (s.a.s)'e daha isteme sıkıntısını bile yaşatmadan, varını-yoğunu inandığı o kudsî dâvâ uğruna harcamıştır. Mekke müşriklerine İslâm'ı anlatmaya yönelik verilen ziyafetlerin tüm masraflarını O karşılamıştır.. ve İslâm öncesi Mekke'nin en zenginlerinden biri olan bu şanlı kadın, vefat ettiğinde her hâlde kefen bezi alacak kadar bile olsa imkânı kalmamıştı.

Her dâvâ insanı, mâlik olduğu maddî imkânları sarfetmesinin yanında, doğup büyüdüğü çevreyi yine sadece dinini, düşüncesini, hürriyetini, insanlığını daha iyi duyup yaşayabilmesi için icabında terk etmesi de, yani onun hicreti de fedakârlığın ayrı bir buududur. Bakın, başta Hz. Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali (r.anhüm) olmak üzere zengin-fakir, genç-yaşlı, kadın-erkek.. hemen hepsi hicret etmişlerdir. Ve hicret edip ata yurtlarını, ana yurtlarını terk ederken, bütün mal varlıklarını da, Mekke'nin zalim ve cebbar insanlarına bırakmışlar ve ancak yol azığı olabilecek miktarda çok az bir şeyi beraberlerinde götürebilmişlerdir. Evet, Muhacirler inandığı, gönül verdiği dâvâlarını tebliğ ve temsil etme için böylesi fedakârlığa katlanırken, Medine'de onlara kucak açan, onları bağrılarına basan Ensar da fedakârlığın ayrı bir derinliğiyle onlara karşılık vermiştir. Evet, Ensar aynı dine inandıkları Mekkeli kardeşlerini, fakir olmalarına, çiftçilikle geçinmelerine rağmen bağrılarına basmış ve onlara fevkalade civanmertçe davranmışlardır.99

Günümüzün irşâd ve tebliğ erleri de, hemen her sahada hep bir zirve toplumu sayılan Ashab-ı Kiram tarafından temsil edilmiş bu fedakârlık anlayışını hayatlarına tatbikle aynı performansı göstermek zorundadırlar. Aksi hâlde başta da ifade ettiğimiz gibi, bu kişilerin tebliğ çalışmalarında başarılı olmaları düşünülemez. (İrşad Ekseni sf 215)

Ham Ruhlar

Devr-i Saâdet sonrasını kana-irine boğan, çilesiz ruhlardı. Daha sonraki devirlerde, birbirinden baskın, bütün hoyratlıkların ve azgınlıkların arkasında da, yine hep bu ızdırapsız ruhlar vardı. Bir kere olsun, sahib olduğu şeyler uğruna aç-susuz kalmayan; yurt-yuva adına fedakârlık göstermeyen, belli bir dönemin zarurî sarsıntılarına, sıkıntılara ma'ruz kalmayan ızdırapsızlar... Zaten hayatını, madde ve konforun levsiyatı içinde geçiren böyle ham ruhlardan, hangi fedakârlık beklenebilir ki? Fedakârlık herşeyden evvel, nefsin sefil arzularına karşı koymakla başlar ve toplumun mutluluğu adına kendi saâdet ve hazlarını unutmakla kemâle erer. Yoksa, her fedakârlık iddiası bir aldatmaca ve toplumun yüzüne savrulmuş koca bir yalandır.. (Fasıldan Fasıla-2/Perspektif)

Fedakârlıkta Ayrı Bir Buud

Şahs-ı manevî ile alâkalı birtakım belâ ve musibetler vardır ki, bunları birtakım fedakârlar karşılar ve cemaate gelecek belâların def u ref'i için kendilerini feda ederler. Hizmet kadrosu içinde değişik münasebetlerle vefat edenler ve muhtelif belâlara dûçar olanlar hakkında böyle düşünmek daha muvafık olur. (Fasıldan Fasıla-1/perspektif)

Birbirimize karşı kalb istikametini koruma

İnsanların birbirine karşı kalb istikametini korumaları çok önemlidir. Gönüllüler hareketi için ise bu önemli olmanın çok ötesinde bir vazife ve vecibedir. Bu konuma ulaşmak için bazı hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1-Başkalarının düşüncelerine saygı göstermek.....

2-Kalb istikametini korumada ikinci husus feragat ve fedakârlıktır. İnsan iradî bir varlıktır. Bu açıdan her insanın kendine has düşünceleri, tercihleri, arzuları ve istekleri vardır. Onların gerçekleşmesi kimileri için hayat memmat meselesidir. Kimileri içinse değil. Vifak ve ittifakın korunması ana gaye olduğuna göre bazılarının düşüncelerinden feragat ve fedakârlık yapması gerekir. (Kırık Testi-3 (Gurbet Ufukları) /Perspektif)

Diğergâmlık

Bu milletin yeniden dirilmesi, tarihin geçmiş sahifelerinde kalan o şanlı maziyi yeniden yaşaması, yaşatma zevkiyle yaşamaktan vazgeçen alperenlerle olacaktır. Fedakârlık, hasbîlik ve diğergâmlık duyguları ile gönlü dopdolu olan ferdler ve böyle ferdlerden müteşekkil bir cemm-i gafir (çoğunluk) olmadığı müddetçe, diriliş beklemek bir ham hayâlden öteye geçmez. Bakın, Allah Rasûlü (sav) geride bıraktığı ailelerine dünya mâmeleki (mal ve mülkü) adına ne bıraktı? Hz. Ebu Bekir'in taksim edilecek mirası var mıydı? ... Ve Hz. Ömer, hançerlendiği zaman "Bakın bakalım, malım borcumu ödeyecek mi? Ödemezse Adıyy oğullarından, onlarda da yoksa Kureyş'ten borç alıp ödeyin" diyordu..

Evet bir milleti ihya, ancak bu duygu ve düşüncedeki fertlerle olur. Öyleyse şahsınız ve aileniz adına yarınları çok düşünmeseniz de olur. Burs ile idare etmeye çalışın. Kitaplarınızı şimdiden vakfedin. Dünya sizi boşamadan evvel siz onu talak-ı selase, yani üç talakla boşayın. Ve dünyaya geldiğiniz gibi çırıl çıplak gitmek ümniyeniz olsun. Daha doğrusu kesben değil ama dünyayı kalben terkedin! (Fasıldan Fasıla-1/Perspektif/Diğergâmlık)

Füyûzât Hislerinden Fedakârlık

Soru: İşlerimizin yoğunluğundan dolayı ibadetlerimizdeki ihmal ve eksiklerimizi, füyûzât hislerinden fedakârlık diye yorumlayabilir miyiz?

Füyûzât hisleri dediğimiz husus, bizim terminolojimizde, muhabbetullahın neticesi olarak, Rabbimiz'den bazen bir vâridât hâlinde bazen de bir inşirah olarak gelen, tarifi oldukça zor bir hâlet-i ruhiyedir. İmandan ruhanî zevklere uzayan bu vetireyi izah etmek gerekirse, önce iman-ı billah, sonra mârifetullah, onun arkasında muhabbetullah, sonra da zevk-i ruhanî basamağı gelir.

Zevk-i ruhanî, maksudun bizzat yapılarak doğrudan doğruya istenilmemelidir. Zira siz, Allah'ın verdiği bazı şeyleri, bir vâridât, bir akdes ve mukaddes feyiz akıntısı hâlinde her zaman vicdanlarınızda duymayabilirsiniz.. veya bazılarınız duymayabilir. Allah (celle calâluhu) bazı kimseleri dünyada kapalı sandık gibi tutar, onlara bir şey hissettirmez; bazı şeyler hissettirse de bazı fitratlar onu duymayabilir. Diğer taraftan öyle insanlar vardır ki, çok fazla tecellî olmasa bile güneşten gelen bir radyasyonun çarpmasıyla alev alabilen nesnelere gibi hemen parlayıverirler. Öyle olunca da bunlar, turnikede sizden otuz kadem geride oldukları hâlde, misal âleminde her gün Efendimiz'le, İslâm'a hizmet etmiş büyük insanlarla kol kola bulunabilirler. Zira onların fitratları müsaittir bu işe. Eğer sizin fitratınız buna müsait değilse, değil açıktan açığa Peygamber'le kol kola olmak, avamın tesellileri olan rüyalarda bile O'nunla buluşamazsınız.

Ötelerle alâkalı meseleleri, şu maddî âlemi görüp kabullendiğiniz gibi riyazî bir kat'iyette görüp: “Bir adım daha atsam Cennet'e girebilirim.” ruh hâleti içinde değilsen, o kapıların sana açılması imkânsızdır. Ne var ki böyle bir ruh hâletinin olmaması da ciddî bir eksiklik değildir. Çünkü Asrın Fikir Mimarı'nın da ifade ettiği gibi; bir insana en büyük ikram-ı ilâhî, Cenâb-ı Hakk'ın ona ikramını hissettirmemesidir. Hem böyle bir hâl, ne Hz. Ebû Bekir'de, ne Enes b. Malik'de ne de başka sahabilerde vardı. Hâlbuki onlarda öyle bir mazhariyet vardı ki, her birinin taşıdığı değer, diğer insanların taşıdığı değer kat kat üstündeydi.

Evet, gerçi bu, istenilmeyecek bir şey değildir; ama Allah (celle celâluhu) vermemişse, ille de olsun diye hırsıyla istemenin doğru olmadığı da muhakkak. Evvelâ, bütün bunlar Allah'tan gelebilecek mevhibelerdir. Dolayısıyla bize, ihlâslı ve samimî olmak, dine hizmette sürekli koştururken, kalb ve kafamızın içine zerre kadar dahi olsa ağıyâr düşüncesinin girmesine fırsat vermemek düşer. Bir şarkı sözlerinde, “Gözlerinin içine başka hayal girmesin / Benden evvel başkası bakıp seni görmesin.” denildiği gibi, bizim de Allah'la aramızdaki münasebet bu ölçü ve bu çerçevede olmalıdır. Meselâ, insanların bize karşı teveccühlerinde iki büklüm olarak: “Allah'ım, bana Sen böyle bakmıyorsan, vallahi yerin dibine giriyorum.” diyerek hacâlet ifade edilmelidir. Zira asıl olan marz-ı ilâhîdir. Üstad'ın da ifade ettiği gibi; şayet O razı ise, isterse, âlemi de razı eder.

Bu itibarla, dine hizmet edenler, füyûzât hislerine değil, ihlâsla hizmet edip etmediklerine bakmalıdırlar. Hizmetleriyle birilerinin hidayetine vesile oluyor ve onların hidayetine vesile olacak plân ve programlar yapabiliyorlarsa, üzerine güneşin doğup battığı her şeyden hayırlı bir iş yapıyorlar demektir. Günümüz şartlarıyla milyonlarca araba bağışlasanız bile –yemin ederek söylüyorum– Allah indinde, bir insanın hidayetine vesile olma sevabına ulaşamazsınız.

Eğer siz bir yerde bu işi en mükemmel şekilde yapıyorsanız, artık füyûzât hissi de ne demek! Sizin şahsî füyûzât hisleriniz kat’iyen bununla tartılamaz. Ne var ki, bazen sizin füyûzât hislerinizle alâkalı herhangi bir hesabınız olmadığı hâlde, onlar da dolu dolu yaşanabilir. Eğer füyûzât hisleri önemli bir mesele olsaydı, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), büyük veli Abdülkuddüs’ün yemin ederek, “Eğer O’nun ulaştığı yere ulaşıyaydım geriye dönmezdim.” dediği yerden O da geri dönmezdi. Hâlbuki O, insanların ulaşamayacağı bir zirveye ulaşmış, orada hurilerin perdedarlığını görmüş, melekler O’na teşrifatçılık yapmış ve yıldızlar kaldırım taşı gibi ayaklarının altına döşenmişti ama O bütün bunlardan çok daha önemli bir meseleden dolayı geri dönmüştü ki, o mesele de, insanlığın irşad ve hakka uyarılması meselesiydi. Evet, bizler her konuyu Allah’ın kıstaslarına göre tartmalıyız.

Diğer taraftan, “İşlerimizin yoğunluğundan dolayı ibadet ü taate vakit bulamıyoruz.” sözü, kabul edilebilecek bir özür değildir. Çünkü bir insan, mesai saatlerinin dışında, çay içme, arkadaşlarıyla sohbet etme vs. gibi şeylere ayırdığı zamanı inşafıyla düşünse, geriye çok zamanının kaldığını görecektir. Zannediyorum, herkes, böyle boş zamanlarında Allah’a teveccüh edip, dua ve niyazda bulunma vakti bulabilir.. ve bu, hem onu dinlendirir hem de zamanını bereketlendirir.

Evet, öyle tahmin ediyorum ki, bizler eğer iyi bir zaman ayarlaması yapıp da fizikî olarak yorulduğumuzda, ibadet ü taatte bulunsak, evrâd u ezkâr okusak; ruhen yorulduğumuzda da tekrar işimize koşsak, hem bedenen, hem de ruhen dinlenmiş olur ve bu iki âlem arasında yani evrad ü ezkar ve ibadet ü taatten dünya işlerine, onlardan da tekrar diğerlerine gelip giderek hayat kanaviçemizi öğretilsek, mükemmel bir dantelâ ortaya koyabiliriz –Allah’ın inayet ve keremiyle–. (Prizma–5 (Kendi İklimimiz)/Din Ekseni Etrafında)

Başkalarına yararlı olmanın sınırı yoktur. Himmeti yüce bir fert, başkaları için ruhunu feda etmeye kadar diğergâm olabilir. Ne var ki, böyle bir civanmertliğin insan için bir fazilet olması, o insanın samimiyet, hasbîlik, niyet duruluğu, ırk ve aşiret taassubundan uzak bulunmasına bağlıdır.

Kabz u bast ve insan karakteri

İnsan karakteri ile kabz u bast arasında bir alâka olabilir. Bazı ruhlar kabza daha yakındırlar. Bazı hassas insanlar, mazhar oldukları bast karşısında bile “Ben ne yaptım ki böyle bir mükâfat verildi” derler; bast bile onlar için bayağı bir sıkıntı kaynağı olur. Böyleleri, değişik hâdiseler karşısında da derin bir duyarlılığa sahiptirler. Daha önce bencil ruhların mülâhazasına bağlayarak arz etmiştim: Benciller derler ki, “Ateş düştüğü yeri yakar.” Bu söz, hodbîn ve egoist ruhların sözüdür. “Ateş çevresini de yakar” ifadesi ise bir parça diğergam ruhların sözü. “Ateş nereye düşerse düşün beni de yakar” sözüne gelince, bu, kâmil ruhların vicdanlarının sesidir.

İşte, ihsasları bu derece derin, dünyanın herhangi bir yerinde bir hâdiseye olduğu zaman kendine göre mânâ çıkaracak bir ruh, çok defa kabzın demir pençesine düşer; ıstırap çeker. Dışta cereyan eden hâdiseler, onda fırtınalara sebep olur. Hatta onun fizikî yapısına tesir eder. Bir kısım ruhî problemlerin, bir kısım psikosomatik (ruhî sebeplerle meydana gelen bedenî) rahatsızlıklara sebebiyet verdiği gibi, dünyanın değişik yerlerinde cereyan eden hâdiseler, aynen psikosomatik hastalıklar gibi, onun bedeninde kendini hissettirir. Bacağı ağrır, boynu ağrır, dişi ağrır... O şahsın bu tür rahatsızlıklarına “dünyasomatik” hastalık diyebilirsiniz veya cihannüma ruhların “cihansomatik rahatsızlıkları”...

Soru: Hayatını insanlığın dünya ve ahiret saadetini adayan fedakârlar, gittikleri ülkelerde çok seviliyor ve takdir ediliyorlar. Hatta, onları görüp tanıyanlar, “Siz çok farklısınız” demekten kendilerini alamıyorlar. Onlardaki bu farklılığın asıl sebebi nedir? Bu takdirler karşısında onların düşünce ve tavırları nasıl olmalıdır?

Cevap: Bir yazıda “Günümüzün Karasevdalıları” diyerek tavsif ettiğim fedakâr insanları tanıyıp, yaptıkları şeyleri iyi tahlil ettikten sonra onları sevmemek ve takdir etmemek mümkün değildir. Başka türlü düşünmek ve farklı bir şey söylemek hem bu fedakârlara karşı saygısızlıktır hem de onların sa’yine terettüp eden ilâhî lütufları görmemek demektir ve bir nevi nankörlüktür.

Önyargıdan ve garazdan uzak olarak onların faaliyetlerine bakanlar göreceklere ki, dünyanın her tarafından onbinlerce insan, bu adanmış ruhlar sayesinde Türkiye’yi tanımış, Anadolu insanının sıcaklığından haberdar olmuş ve Müslümanlığa karşı sempati duyar hâle gelmiştir. Bugün binlerce kişi, “Müslümanlığı bize siz tanıttınız ve onu sevdirdiniz.” demekte ve onlara karşı minnettarlık hisleri beslemektedir. Demek ki, bu minnettarlık duygusuyla dolu insanlar, kin ve nefret tavırlarından bıkmış, dostluğa çok susamış, barış atmosferini özlemiş, İslam’a muhtaç kimselerdi ve kendilerine uzanacak bir el bekliyorlardı. Demek ki, onlar İslam’ın gülen yüzünü hiç görmemiş, Hazreti Muhammed’in (sallallahu aleyhi ve sellem) mesajını kendi berraklığıyla hiç duymamışlardı. Günümüzün fikir işçileri

“diyalog”, “hoşgörü” ve “konuma saygı” deyip onlara biraz yakın durunca ve kendi değerlerimizi mütebessim bir çehreyle sununca, onlar, “İşte bulduk” diye mukabele ettiler ve “Allah sizden razı olsun; siz gelmeseydiniz, İslam’ı hiç tanıyamayacak ve Hazreti Muhammed’i hiç bilemeyecektik” dediler.

Dünyanın en ücra köşelerinde bile birer mum yakma gayretindeki bu kahramanlar arasında çok mükemmel insanlar vardır. Üstad’ın o ilk talebelerinin herbirine bir Kutup, bir Gavs ve bir Kutbu’l-irşad nazarıyla baktığım gibi, günümüzün bahtiyarları arasında da çok güzel ve mükemmel insanlar bulunduğu inaniyorum. Onları yakından tanıdıkça da bu inancımın kuvvetlendiğini hissediyorum. Zira, onlar oturuş-kalkışlarıyla, söz ve beyanlarıyla, tevazu ve mahviyetleriyle; yani, olgun bir insanda mutlaka bulunması gereken acz, fakr, şevk, şükür, tefekkür ve bütün mahlukâtı şefkatle kucaklama gibi yanlarıyla o kıvamı ortaya koyuyorlar. Öyleyse, hem bu sevgi kahramanlarını fert fert takdirle yâd etmek hem de umurunun mesaisine terettüp eden Cenâb-ı Hakk’ın değişik lütuflarını görüp onları minnetle karşılamak lazımdır. Böyle bir takdir ve minnet, bir şükr-ü manevîdir ve buna bizim ihtiyacımız vardır. Çünkü, böyle bir şükr-ü manevî, o türden nimetlerin artmasına vesile olduğu gibi mü’minler hakkında hüsn-ü zannın da bir ifadesidir.

Evet onlar, gönüllerde sevgi tahtı kurmak, insanlığa bugüne kadar duymadığı nağmeleri duyurmak ve kendi değerlerimize karşı sempati uyarmak niyetiyle düştüler yollara. Müslümanlığın gerçek çehresini ve gülen yüzünü ortaya koymak, onu kendi güzellikleriyle sunmak lazımdı. Tabii ki, afedersiniz, goriller gibi ellerini göğüslerine vurarak, kin ve nefret soluyarak yapamazlardı bunu; milletin içine korku salarak din duygusunu akıtamazlardı gönüllere. Bundan dolayı, onlar, bir ayaklarını bulunmaları lazım gelen yere sağlamca bağladı, hep vuslat, üns billah ve maiyyet peşinde olup O’nu düşündüler; diğer ayaklarını da -Hazreti Mevlânâ ifadesiyle- yetmiş iki millet içinde döndürdü; tattıklarını onlara da tattırmak, duyduklarını onlara da duyurmak, onları da iman burcuna ulaştırmak için sevgi, hoşgörü, diyalog ve herkesi kendi konumunda kabul gibi esaslarla belde belde dolaştılar.

Yaşatma İdeali¹

Bugüne kadar hiçbir ideoloji, insanları uzun zaman bir arada tutmayı başaramadı. Bir arada tutmak şöyle dursun, böyle bir beraberliğin gerektirdiği şartları dahi tam olarak ortaya koyamadı. Ne yakın tarih itibarıyla dünyanın büyük bir bölümüne hükmetme konumunda bulunan batılı ülkeler ne doğudaki sosyalist ve komünist milletler ne de varlığı-yokluğu müsâvi, Cemil Meriç’in ifadesiyle “Âraftakiler” diyeceğimiz bağımsızlar.. evet hiçbiri onca iddiasına rağmen dünyaya kalıcı bir huzur ve güven veremedi. Vaad edilenlerin verilemeyişi, alıcı konumunda bulunanların güvenini temelden

¹ Kendi Dünyamıza Doğru/

sarstığı gibi, verilenlerin evrensel olamayışı, insanlığı bütünüyle kucaklayamayışı ve insan tabiatına mülâyim gelmeyişi de, herkeste bir güven bunalımı meydana getirdi; dahası bundan böyle vaad edilecek şeylere karşı da bir kuşku ve tereddüt hasıl etti. Artık bugün insanlık kendine teklif edilen herhangi bir sisteme karşı biraz şüpheli, biraz endişeli, biraz da müstehzî.. zira o, bugüne kadar cebren içine çekildiği hiçbir sistemin tam işlemediği, işletilemediği inancında. Demek ki bu sistemlerin hepsinde ciddi eksiklikler vardı; bu da onların ortaya koydukları bir kısım güzellikleri alıp götürüyordu ve insanların hafızalarında sadece esefli birer hülya ve yıkık birer rüya kalıyordu.

Mekanik bir sistemde küçük bir parçanın eksikliği, o mükemmel sistemi bir enkaz yığını haline getirdiği gibi, büyük iddialarla ortaya atılan ideolojiler de büyük ölçüde beşer tabiatına ters olmaları, her kesimi kucaklayamamaları, vaad ettiklerini gerçekleştirememeleri, insanlığın ihtiyaçlarına cevap verememeleri; dahası bir kısım insanî değerleri göz ardı etmeleri, hattâ bazıları itibarıyla, insanlar arasında kin, nefret ve gayz duygularını körüklemeleri açısından, günümüzdeki ideolojilerin hemen hepsi artık birer düşünce enkazı haline gelmiştir veya toplumlar tarafından öyle “algılanmakta”dır. Dolayısıyla da, denebilir ki, bugün, küçük bir azınlığın dışında, hemen herkes sarsık, herkes ümitsiz, herkes kuşkulu bir bekleyiş ve sebepler üstü bir arayış içinde.

Bu itibarla da, evvelâ millet olarak bizim, sonra da topyekün insanlığın iradelerimize fer, gözlerimize nur ve gönüllerimize ümit kazandıracak ve bizi yeni inkisarlara uğratmayacak yüksek bir mefkûreye ihtiyacımız var. Aklî, mantıkî, hissî boşlukları olmayan ve yukarıda söz konusu edilen olumsuzluklara karşı kapalı bulunan, şartlar el verdikçe de realize edilebilen bir mefkûre ve bir gâye-i hayale ihtiyacımız var. Yeryüzünde düşünce dünyalarının merkez değiştirdiği, temel ve kalıcı alâkaların şahıslar âleminden fikirler âlemine kaydığı, üst üste yanılmaların insanları bundan sonraki tespitlerinde daha hassas olmaya zorladığı bir dönemde yaşıyoruz. Bu genel durum eğer bir kısım tutarlı stratejilerle değerlendirilebilir ve toplumdaki metafizik gerilim ve birkaç asırlık aktivite yüksek bir ideal etrafında iyi organize edilebilirse, bugün olmasa da çok yakın bir gelecekte, büyük çoğunluk itibarıyla insanlık -belli ölçüde de olsa- bu câzibe merkezinin çevresinde mutlaka bir araya gelecektir.

Ne var ki, her şeyden evvel, o yüksek gâye-i hayalin belirlenmesi icap eder. Bugüne kadar böyle olduğu gibi şimdilerde de pek çok milletin, belli politikaları bulunduğu halde, bu politikalarını sağlam bir mefkûre ile irtibatlandıramadıklarından dolayı hep sallantılar yaşamış ve insanların gönüllerine girme konusunda ciddi bir mesafe alamamışlardır. Bu durum, medeniyet ve demokrasi adına tam oturaklaşmamış ülkelerde daha çok hissedilse de, kendilerini medeniyet muallimi ve demokrasinin de ustası sayan milletler için de aynıyla geçerlidir. Dış görünüşleri ne kadar parlak olursa olsun, propagandalar ne söylerse söylesin, bugün onca şatafat, debdebe ve ihtişama rağmen büyük gibi görünen pek çok devlet, parlak, imrendirici ideal bir gelecek ve seviyeli bir hayat vaad

etmekten daha ziyade, pragmatik yörüngede hareket ediyor olmanın muvakkat aldatmacalarıyla gafil yığınları oyalamada ve yarınlara adına hiçbir şey söyleyememekte, dahası kalb, ruh ve vicdanları da hep aç bırakmaktadır.

Şimdi bize, bütün bu olumsuzlukları da göz önünde bulundurarak kendi değerlerimizi esas alıp, ileriye mâtufların üzerinde üreteceğimiz politika ve tasarımlarda hep yüksek bir gâye-i hayal takip etmek düşmektedir ki, politikalarımızda istikrar olabilsin; olabilsin de bu iki gücü müsâdemeye meydan vermeden aynı yönde kullanabilelim. Müsâdemeye meydan vermeden diyoruz; zira herhangi bir faaliyet veya hareket ne kadar samimi duygularla da temsil edilse her zaman yapıcı olmayabilir. Niyet doğru işlerin mânevî bir buudu olarak şâyân-ı takdir bir iş sayılsa da, yanlış işlerin vasfı olduğunda kat'iyen aynı mânâyı ifade etmez. Herhangi bir hareket, motivasyon durumuna göre yapıcı da olabilir, yıkıcı da. Plân ve projede akıl, mantık ve hislerin bir değer ifade ettiği yerde, hissî boşlukların bulunmaması yanında sağlam bir temsil de çok önemlidir. Bazen, her biri tek başına iyi sayılan işler bile, “teâruzlar” ve “tesâkutlar” ağında birbirini yok edebilir. Herhangi bir yiyecek maddesini yuvalarına taşımak isteyen karıncaların, hedef farklılığı ya da onların hareket etme müşterek insiyakı programlarının muvakkat his dalgaları karşısında alabora olmasıyla, biri o tarafa-biri bu tarafa zorladıklarında bütün enerjilerini tükettikleri halde kat'iyen hedefe yaklaşmadıkları gibi, hiçbir ideali ve gâye-i hayali bulunmayan, bulunsa da ona göre zihnî hazırlığı olmayan toplumlar da hep hareket ederler ama, asla mesafe alamazlar; zira mesafe alma evvelâ, vicdanın saygı duyacağı ve iç insiyakların bir ibadet neşvesi içinde temâyül göstereceği yüce bir hedefin belirlenmesine; sonra, mevcut şartlar ve ortama göre kusursuz bir organizasyona; bunu müteakip de, ayrı ayrı devrelerdeki enerjinin aynı noktaya yönlendirilmesine; yani farklı kesimlerdeki bilgi birikimi, tecrübe ve bloke gücün o gâye-i hayalin emrine verilmesine bağlıdır.

Millî Mücadele esnasında bütün ferdî faaliyetler, hür ve müstakil bir Türkiye gerçekleştirme istikametinde yoğunlaşmıştı. Oldukça basit fakat her kesimce saygı duyulan bu mefkûre, aklî, mantıkî, hissî bütün boşlukları dolduracak ve bütün hareketleri tek bir noktaya teksîfe yetecek güçteydi ve işte bu güç, şart-ı âdi plânında hedeflenen hususları gerçekleştirmeye yetti. Ancak her zafer ve muvaffakiyet beraberinde rehâvet de getireceğinden, mefkûrenin her zaman renk atmadan bütün canlılığıyla mevcudiyetini devam ettirmesi de bir hayli zordur. Biz bu zor işte ne kadar başarılı olmuşuzdur, onu tarihin değerlendirmesine bırakalım. Eğer zaferler yaşayan bir toplumu yüksek mefkûrelere uyarıcı yeni sebeplerle beslemezseniz, metafizik gerilimin gevşemesi ve fütur fâsîd dairelerinin yaşanması kaçınılmaz olur. Gerçi, böyle bir gerilim gevşemesini sadece zaferlerle gelen rehâvete ya da başarı sarhoşluğuna veya zaman zaman insan tabiatında kendini hissettiren bir kabz haline, bir umursamazlığa vermek her zaman isabetli olmayabilir. Zira bazen; güven vaad etmeyen

lider ve rehberlerin tereddüt doğuran tavırları.. bazen onların yeteneklerinin sınırlılığı.. bazen aydınların ufuksuzluğu; öyle ki, milleti taşımak istedikleri ufkun ötesini değil berisini bile görememeleri.. bazen milletçe içinde yaşadığımız durumu tam kavrayamama ve motivasyon eksikliği.. bazen Makyavelist ve pragmatist düşüncelerin dinî ve millî değerlerin önüne geçmesi... gibi hususlar hem düşünce hayatımızda hem de hareket ve aksiyonlarımızda çatlama meydana getirebilir. Bugün biz, bu mahzurların hepsinin söz konusu olabileceği bir atmosferin doğurduğu değişik krizler silsilesiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Hemen her zaman kendimizi salma ve çözülecekmiş gibi bir dağınıklık içinde bulunma görünümü sergilemekteyiz. Böyle bir durumun, düşmanların istihasını kabartacağında, dostları da inkisara uğratacağında şüphe yok; dahası millî hayatımızda bu ölçüde aklî, mantıkî, hissî boşluklara meydan vermeye devam edersek -hafızanallah- gerçekten devrilebiliriz de. Milletimizin böyle bir düşüşle meydana gelmesi mukadder görünen fezâyî ve fecâyîi yaşamaması için, üçüncü sınıf ülkelere mahsus, hedefsizlik, sömürülebilirlik ve vesâyette yaşama psikolojisinden bütün bütün sıyrılarak, “Allah’a dayanıp, sa’ye sarılmaya”, İlâhî tevfiği millî birlik ve beraberlikte aramaya, sonra da kendimiz olmaya ve kendi yüksek ideallerimizi takip etmeye mecburuz.

İç içe uçurumlarla karşı karşıya kaldığımız, köprülerin yıkılıp yolların yürünmez hâle geldiği ve milletimiz tarihinde az yaşanan türden değişik imtihanlarla sarsıldığı bir fırtınalı zaman diliminde, alışlagelen formdaki tasarımlarla bütün bu olumsuzlukların üstesinden gelinemeyeceği açıktır. Böylesine olağanüstü haller, insan üstü gayret ve fevkalâde bir performans isteyen hâllerdir ve böyle hâller bazen plânlarıyla, projeleriyle, stratejileriyle ve bunları üretecek cins dimağlarıyla, yaşama yerine yaşatmaya ömürlerini adanmış temsilci kahramanlarıyla, aynı zamanda bazı milletler için birer tarihî milât da olagelmıştır.

Onun içindir ki, büyük bir millet olmayı düşlediğimiz şu günlerde, uzmanca plân ve projelerin lüzumuna inanmanın yanında, hattâ ondan da önce, büyük bir millet olma mefkûresine bağlı ideal nesillerin yetiştirilmesi zaruretine inanıyoruz. Dar bir dairede de olsa böyle bir mefkûrenin, belli ölçüde gerçekleşmesi ve örneklerini birkaç bin insanla ortaya koyarak, tıpkı Millî Mücadele’de olduğu gibi, yurdunu yuvasını terk edip dünyanın dört bir yanına hicretler teşkiliyle, her tarafa millî ruh fidelerini dikmeye çalışmaları, geleceğin büyük Türkiye’sinin, dünyadaki karakollarını hazırlamaları, gittikleri her yerde kendi ruh ve mânâ dünyalarını sergilemeleri, milletimizin tarihin derinliklerinden gelen itibarını yeniden ortaya çıkarıp onu, devletler arası muvâzenedeki hakikî yerine oturtmaya gayret etmeleri ve bütün bunlarda belli ölçüde muvaffak da olmaları, yüksek bir mefkûreye dilbeste olmuş ideal nesillerin neler yapabileceklerini gösterme bakımından önemli misaller olsa gerek.

Bugün, dünyanın en güçlü devletlerinin değişik lobi faaliyetlerinden, kendilerini tanıtmaya kadar milyarlar harcayarak halledemedikleri pek çok problemleri bu hasbîler kadrosu, bazen aç, bazen

susuz; ama her zaman imanlı, ümitli, azimli ve yine ifadenin Âkifçesiyle; Allah'a dayanıp, sa'ye sarılıp, tevfiğe de râm olmalarıyla bir hamlede, bir nefhada halledebiliyorlar. İşte böyle harika bir oluşum, ne küçümsenmeli, ne tesadüflere verilmeli ne de gidilen ülkelerin azizliğinde aranmalıdır. Bu fevkalâde hareketteki sır, samimi gönüllerin Allah'a yönelmesinde ve azizliği tarihin derinliklerinden gelen bir millete, Cenâb-ı Hakk'ın ekstradan ihsanlarında aranmalıdır.. evet her başarıda olduğu gibi bunda da gayret, samimiyetle çarpan sînelerden; vefa, milletten; tevfiğ de Allah'tandır. Tarihin en güç dönemlerinde, çaresizliklere meydan okuyor gibi birdenbire fişkırp ortaya çıkan ve onca yokluğa rağmen hep varlık cilveleriyle serpilip gelişen harika hamleler gibi, günümüzde de, pek çok tazyik, iftira, isnad ve insafsızca karalamalara rağmen, askerî birliklerin millî marşlarla güle-oymaya ölüme yürüdükleri gibi, bu vefalı milletin ona yakışır fedakâr evlatları da, ellerinde ilim, irfan meş'aleleri, geleceğin büyük ülkesi adına sürekli gurbete, hasrete, mahrumiyete yürüyorlar. Senelerden beri hiçbir fire vermeden, milletimiz ve ülkemiz hesabına çok önemli bir misyon edâ eden bu insanların, hiç bitmeyen güç kaynakları imanları, hiç sönmeyen aşk u heyecan menbâları da millî mefkûreleridir.

Bu iki dinamiğin ne hayatî bir önem ifade ettiğini bilmeyenler, inanç ve mefkûrenin insana neler yaptırabileceğini bir türlü akıl edemediklerinden yer yer kin, nefret karışımı bir kuşkuyla, zaman zaman da hezeyanlaşan bir hazımsızlıkla; “acaba bütün bunlar nasıl oluyor? Bu işte bunların ne çıkarları var?” diyor, idealsizliklerini ortaya koyuyorlar.

Her şeyden evvel yüksek bir mefkûre, ideal nesilleri harekete geçiren bir marş, onların bitmeyen enerjilerini besleyen bir dinamo, aşk u heyecanları için dupduru bir kaynak ve kaderlerini semâlara haykıran bir coşkudur. Böyle bir mefkûre sayesinde, müşterek harekete dönüşüp, katlanarak büyüyen ferdî gayretler, ayrı bir derinliğe, ayrı bir debiye ve tabîî ayrı bir ritme ulaşarak, tepeleri aşma pahasına da olsa kendine mutlaka bir mecrâ bularak yoluna devam edecektir.

İnsanlığın karanlıklar içinde bocaladığı bir dönemde, çölün bağrından fişkırp çıkan ve bir hamlede dünyanın mâkûs kaderini değiştiren, bir nefhada üç kıt'ada ümidin sesi-soluğu olup inleyen o bir avuç ilk mücahidlerin en önemli güç kaynakları imanları ve o imanla, her zaman gönüllerinde köpürüp duran ilhamları başkalarının sînelerine boşaltabilme idealleriydi. Asya steplerinden kalkıp Anadolu'ya yürüyen ve bir aşiretten koskoca bir cihan devleti çıkaran Osmanlı serencâmesinin arkasında da aynı dinamikler vardı. Tabîî Millî Mücadele'yi gerçekleştiren kahramanların dimağlarında da. Yirminci asrın ortalarına doğru hiçbir hayat emâresi taşımayan Hintli kalabalıkları hürriyet ve istiklâle yürüten büyük heyecanın temelindeki güç de o milletin imanı, ümidi ve kendileri olarak kalabilme-yaşayabilme mefkûresinden başka bir şey değildi.

Ne var ki, insanların sînelerinde böyle bir ateşi tutuşturup onları harekete geçirecek idealin de bir disiplinler ideali olması ve bir nizamla bağlı olması gerekir. İnşa edilecek bir âbideden evvel onu teşkil edecek unsurların sağlamlığı, her parçanın bir diğeriyle uyumu ve hedeflenen estetiğe müşterek katkıları çok önemlidir. Bütünü meydana getiren parçalarda elverişlilik, uyum düşünülmeden, ortaya konan eserde mükemmelliğe ulaşamaz.. evet, ferdî gayret ve hamleler, müşterek harekete göre disipline edilemez ve iyi bir motivasyon sağlanamazsa, fertler arası müsâdeme kaçınılmaz olur. Dolayısıyla da nizam bozulur, her hamle bir başka harekete rağmen cereyan etmeye başlar ve kesirli sayıların çarpımında olduğu gibi her işlem, gider değerlerin düşmesini ve keyfiyetin sıfırlanmasını netice verir. Bu itibarla, daha önce de işaret edildiği gibi, zarar veriyor mülâhazasıyla ferdî enerjiler kat'iyen söndürülmemeli, aksine, mümkün olduğunca zerresi dahi zâyî edilmeden, daha önceden belirlenmiş bulunan gâye-i hayali gerçekleştirme yönüne kanalize edilmeli ve ruhlardaki müsâdeme ahlâkî giderilerek onun yerine mutâbakat anlayışı yerleştirilmeli, hattâ mümkünse her fert bu konuda şartlandırılmalıdır.

Bütün dinler, o geniş kapsamlı misyonları içinde, bilhassa bu anlayışı tespit etmek için gelmişlerdir denebilir. Evet her din, ferdî enerjileri zabt u rabt altına alıp bütün mevcut bloke gücü yeni bir medeniyet ve yeni bir umran çağına yürümenin önemli bir dinamiği hâline getirmiştir. Din rehberliğinde her fert, hürriyet ve şahsî faaliyetlerini, toplumun hareket ve faaliyetleriyle dengeleyerek, -tıpkı fezâda herhangi bir peykin, bir câzibe merkezi etrafında, ona bağlı hareket ettiği aynı anda, kendi çevresinde de dönmesi gibi- o da, bir yandan kendi iradesinin hakkını verip özgürce davranırken, diğer yandan da başkalarıyla olan hareket bütünlüğünü koruyup iki hamleyi birden gerçekleştirebilmiştir. Zaten, bütünlük ve denge, daha sağlam bir organizasyona bağlanmamışsa, parça parça hareketler ne kadar canlı ve çalımlı da olsa, umumî maksat istikametinde birbirlerini desteklemeleri şöyle dursun, bazen hareketsizlikten daha kötü sonuçlar da doğurabilirler. Hâsılı, ister hareketsizlik ister harekette disiplinsizlik ikisi de farklı birer ölüm demektir. Fertleri böyle bir ölümle sarsılmış milletlerin elenip tarihin dışında kalmaları ise kaçınılmazdır.

İnsanlarda münferit hareket etme duygusu, biraz bencillikten, biraz herkesin kendine güvenmesinden ve iktidarının sınırlarını bilememesinden, biraz da, birlik ve beraberlik ruhunun, kolektif faaliyetlerin, vifak ve ittifakın, nasıl ses getiren bir inayet çağrısı olduğunun sezilememesinden kaynaklanmaktadır. Bütün bunların yanında bazen de şöret, şan, şahsî çıkar gibi hususlar da ferdî mülâhazaları öne çıkarabilir.. hattâ bu mülâhazalarıyla, bir dönemde “reh-i sevâ” deyip Allah rızası için soluk soluğa koşup durduğu hizmet saflarından ayrılarak, kendini yeme-içme-yatma-itrahta bulunma insiyaklarına salan ve çevrelerini, hedeflerini bütün bütün unutan talihsizler de çıkabilir. Hedef unutulup ortada gâye-i hayal kalmayınca, kim olursa olsun artık egoizmanın ağına

düşülmesi, hizmet aşk u şevkinin yerini cismanî arzuların alması ve başkaları için yaşama duygusunun sönmesi kaçınılmaz olacaktır.

Bu açıdan denilebilir ki, bugün bizim meseleler üstü en büyük meselemiz; millet fertlerinin ruhunda yeniden bir kere daha yaşatma arzusunu tutuşturarak, onunla idealleri arasına girmiş bulunan bütün yabancı mülâhazaları ayıkladıktan sonra onun durgunlaşmış gibi görünen enerjisini harekete geçirip, iyi bir motivasyon ve disiplinli bir faaliyetle onu bir kere daha tarihî mefkûresine doğru yürütmektir. Böyle bir harekette, köylü-kentli, aydın-esnaf, talebe-muallim, cemaat-hatip bütün kesimleriyle toplumun bu müşterek hareketine yörünge teşkil edecek fasl-ı müştereklerin belirlenmesinde de zaruret vardır. Bu fasl-ı müşterekleri -buna ortak payda da diyebiliriz- milletimizi, dünya devletleri arasında önemli bir muvazene unsuru haline getirmek.. ferdin-ferdâ, ne pahasına olursa olsun bu misyonu edâ etme ahd u peymânında bulunmak.. düşünceyi öne çıkarıp, millî hisleri de dengeleyerek bu umumî harekette aklî, mantıkî, hissî boşluklara meydan vermemek.. hakikat aşkını, ilim ve araştırma iştiyakını Allah'a amûdî yükselmenin birer vesilesi sayarak toplumu her zaman bu anlayışla beslemek... gibi hususlar olarak sıralayabiliriz.

Böyle bir yaklaşım sayesinde, bu ideali paylaşan fertlerin sürekli canlı kalacaklarına, kolektif faaliyetlerin âhenk içinde yürütüleceğine, hızlı motivasyonlarla zaman ve imkânların en rantabl şekilde değerlendirileceğine ve düşünceye genişleme fırsatı verildiği için her an yenilenmeye de açık kalınacağına inanıyoruz.

Bütün bunları gerçekleştirmek için, Müslümana ne yeni bir din anlayışı telkin etmeye ne de herkese Müslümanlığı yeni baştan öğretmeye ihtiyaç vardır. Yapılması gerekli olan şey sadece ona, bugüne kadar öğrendiklerinin hayatî önemlerini, müessiriyetlerini ve kalıcılıklarını anlatmak olmalıdır. Ne acıdır ki, bu konuda da rivayetler kafaları karıştıracak kadar muhtelif.. hevâ-yı heves aklın önünde ve hüdânın otağında ikamet ediyor, his de mantığın tahtında ahkam kesiyor.. bu çarpıklığı, inkâr ve ilhadı meslek edinmiş bulunan ve oturup kalkıp dine saldıran bir kısım ateistlerde görmek mümkün olduğu gibi, sadece kendini dindar sanan kalbî ve ruhî hayata kapalı softalarda da görebiliriz. Bu iki tip insan, zahiren birbirinden farklı görünse de ülkeye, millete, dine zarar vermede at başı sayılabilirler.

Her iki kesim de, dinin ruhuna karşı fevkalâde saygısız, hür düşünce adına alabildiğine müsamahasız ve paylaşmaya da kapalıdırlar. İftira, tezvir, karalama bunların biricik sermayeleri ve kendilerinden kabul etmediklerini gammazlama da en büyük marifetleridir. Neye sığıp kime arkalarını dayayacakları önemli değildir; önemli olan hazmedemediklerini ne yapıp yapıp

hazmetmektir. Aslında her iki cephenin de bu konudaki hırsları ve gayretleri o kadar aşkındır ki, zannediyorum cehdin bu kadarı (!) yerinde kullanılsaydı o bütün bir dünyayı ihyâ edebilirdi.

Elbette ki, böyle karanlık bir atmosferde ve bu ölçüde, düşünmez, görmez ve bilmezler arenasında fikir hayatı, hakikat aşkı, ilim ve araştırma tutkusu bulunmayacaktır.. bulunsa da gelişmeyecektir.. gelişse de bir fanteziden ileriye gidemeyecektir. Zaten hâl-i pür-melâlimiz bunu bir değil, yüzlerce dille ilan etmiyor mu?

Oysaki, milletçe bizim düşüncemiz bir imar, bir inşa düşüncesi olmalıdır; olmalı ve birkaç asırdan beri içinde bocalayıp durduğumuz düşünce fakirliğinden, mefkûresizlikten mutlaka kurtulmalıyız. Bizim bugün, belki de her şeyden daha çok, kendi medeniyet telâkkimiz ve kendi kültürümüzle dirilme gibi yüksek bir gâye-i hayale ihtiyacımız var. Evet yakın bir gelecekte milletimizin tarihî değerler blokajı üzerinde bir heykel gibi yükselmesi için, milletçe daha çok sancıya, ızdıraba ve zamanın çıldırtıcılığına karşı sabırlı olmaya mecburuz. Hâdiselerin kendi tabiatları içinde gelişme süresine saygılı kalmak bu tabiatı çok iyi tanımaya bağlıdır. Kur'ân Efendimiz'e: "Eğer varılacak yer ve hedef yakın olsaydı, onlar Seni takip edeceklerdi. Ne var ki, mesafeler onlara insaflı gelmedi" diyerek O'nu teselli, takılıp yollarda kalanları da tevbih etmektedir.

Kaldı ki, Müslümanca düşünceye göre bir hareket ve hamlenin en tabiî hedefi sayılan Allah rızası elde edildikten sonra, millet adına verilen hizmetlerin, ülkemizi devletler arası muvazenede en saygın konuma getirmesi gerçekleşsin ya da gerçekleşmesin maksat hasıl olmuş demektir. Zaten bir mümin her hizmet ve her faaliyetinde O'nun rızasına ulaşmayı hedefler; böylece O'nun dışındaki bütün izafî hedefler de, gerçek hedef karşısında birer vesileye dönüşürler.

Safvet ve iç kargaşa²

Yeryüzünde inanan insanlar inançlarına uygun hareket etse, bütün dünyaya yeniden yön verebilirler. Evet ben, inanan her insanın inancının gereklerini yerine getirmesi ve inancı ölçüsünde bir duruşta bulunması durumunda dünyada çok şeylerin değişeceğine inanıyorum. Eğer şu anda bu değişiklik olmuyorsa, bunun sebebi iman alanında yaşanan boşluktur, saffetin kaybedilmesidir. Saffetin kaybedilmesinde en önemli unsur ise iç ihtilafıdır. Bu açıdan günümüzde iç ihtilaf ve buna sebebiyet verebilecek dış kaynaklı plan ve programlara karşı uyanık olmak zorundayız.

İslâm tarihine bu gözle baktığımızda Hz. Ebû Bekir dönemindeki irtidat hâdiselerinin, Hz. Ömer döneminde tohumu ekilen kargaşaların, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin şehadetiyle son bulan karışıklıkların hepsinin planlı şeyler olduğunu görürüz. Evet, o dönemin insanların beşerî hissiyatları akıllarının, daha doğrusu Kur'ânî aklın, Kur'ânî mantığın çok önündedir. Özellikle Haricîler "Başka

² Gurbet Ufukları/Muhasebe Kuşağı

inanç ve düşünceler ya bizim dediğimiz gibi olur ya da olmaya hakları yoktur; yıkılmaya, yok edilmeye mahkûmdur” zihniyetine sahiptir. İşte bu zihniyetin itikadî ve siyasî etkisi bazı alanlarda günümüze kadar devam eden birçok karışıklığın sebebi olmuştur.

Bence biz tarihî hâdiseleri kendi tarihsellikleri içinde bırakıp kendimize dönelim, Kendi dönemimiz içinde üzerimize düşeni yapalım. Nedir üzerimize düşen şeyler? En genel mânâda rehavete düşmeme, zevk-u sefaya dalmama, yaşatma zevkiyle yaşamadan vazgeçme... Mesela, en basitinden alışkanlıklarımızı bir gözden geçiriversek. Alışkanlıklar insanı esir alır ve hayatî zarureti olmayan şeylere hayatî ve zarurî damgasını vurdurur. İnsan genelde alışkanlık sebebiyle gayr-i zarurî şeylere önce zaruret damgası vurur, ardından onun esiri olur. Gördüğüm kadarıyla alışkanlıklar ciddî enerji kaybına yol açıyor, aslî vazife dediğimiz hususlarda gevşeklikler devreye giriyor. Onun için insan alışkanlıklarını gözden geçirmeli, Kur’ân ve sünnet çizgisinde onları yeni baştan düzenlemelidir.

Bizim yaşamaktaki gayemiz, başkaları için yaşama olmalıdır; zira, yaşamanın mânâsı aslında budur. Evet bu düşünce ve inanca sahip insan kendini, yuvasını, makamı mansıbı tâli derecede düşünür. Böyle inanan ve hayatını buna göre dizayn edenin önünü ise kimse alamaz. “Yürü, top senin çevgan senin!” derler ona. Laboratuvarda ise, her şey mahz-ı mârifet olur akar o insanın kafasına. Ticaret erbabı ise sular seller gibi dökülür bütün imkânlar önüne.

Aksi halde, insan kendi ruhundan uzaklaşır, içte kadavralaşmaya girer. Tahakküm etmeye başlar etrafına. Her şeyi bir istibdat, bir dayatma vesilesi olarak kullanır. Aklî ve mantıkî temeli olmayan maceralara girer ve etrafındakileri de sürükler o maceraya. Belki gün gelir azgın bir güce kavuşur; kavuşur ama gün gelir o azgın güç onu da yer bitirir.

Üstad “Eski hal muhal, ya yeni hal ya izmihlal!” buyurmuş. Evet, eski döneme ait şeyleri aynıyla ihya etmek mümkün değil. Onun için Üstad’ın dediği gibi bir yenilenme, bir tecdid şart. Nitekim bunu sadece o dile getirmemiş. M. Akif’ten, Sezai Bey’e kadar pek çokları ömür boyu hep diriliş deyip durmuşlar. Fakat kime nasip kime kısmet.

Evet, sistemi geriye işletip tashih edemezsiniz. Yenilenme yapacaksanız başlangıçta sıkı durmanız lâzım. Meselenin rahat ve rehavet düşkünlüğüne hiç tahammülü yok. Bakın tarihe, kocaman Devlet-i Âliye’yi tenperverlik yıkmıştır, rahat tutkusu, çalım ve caka yıkmıştır. Belli bir devreden sonra orduların önünde kimse yoktur, büyük komutanlar cephede değildir. Sanki onlar ölse gitse dünya yıkılacak. Kadavralaşma dönemimize ait utandıran fotoğraflar bunlar. Hâlbuki Alparslan’dan Selahattin’e, Murad Hüdâvendigâr’dan Yavuz’a kadar herkes cephededir, askerlerinin önünde, ölüm kuşağında düşmanla karşı karşıyadır.

Bence kadavralaşmamak için işi sıkı tutmak, beslenme kaynaklarını şuurluca okumak, beyin fırtınası yapmak, müzakere etmek şart. Meşru olsa da gereksiz alışkanlıkları azletmek, kapıdan kovmak ayrı bir şart. Bir ölçüde kendi hayatını daraltmak demektir bu, ama yaşatmak için başka çare yok. Öncekiler de hep böyle davranmış. Kitaplarımızda da böyle okuyoruz: Mesela, Sav Köyü'nde bin kalem eserleri yazıyor, teksir ediyordu. Elleri saban, pulluk, yaba, orak tutan bu insanlar boş zamanlarında ellerine kâğıt-kalem alıyor, önlerine koydukları şablona bakıp bakıp yazıyorlar. Ne acayip bir azim, bir kararlılık, bir heyecan, bir aşk bu. Katıksız, dupduru bir safvet bu. Sahabe ile karşılaştırılınca belki yarı saffet dönemi. Yarı saffet; ama anilmerkez hareketin hızının kesilmediği, Bediüzzüman'ın suya attığı taşın halkalarının dalga dalga yayıldığı dönem. Zor şartların yaşandığı bir dönem. Evlerin kapılarının önünde sürekli polislerin gezdiği, bu yetmiyormuş gibi karşı caddelerden evlerin kiralanıp ajanların yerleştirildiği, haftada bir baskınlarla herkesin derdest edilip götürüldüğü bir dönem.

Hâsılı; Allah bize liyakat ihsan eylesin. İç kargaşalardan korusun. Alışkanlıklarına esir olanlar gibi değil de saffet dönemi insanları gibi bir hayat yaşamayı nasip eylesin!

Günümüzün Karasevdalıları³

Yüksek düşünceleri, yüce gâyeleri, büyük ve evrensel projeleri ancak, her zaman yüksek uçabilen, uzun soluklu; yürüdüğü yolda hız kesmeden yürüyen, durduğu yerde kararlı duran, uhrevî zevklerle gerilmiş karasevdalılar gerçekleştirebilir. Şimdilerde bizim şuna-buna değil, bu seviyede düşünen, inanan, düşüncelerini hayata geçirerek önce kendi milletini, sonra da bütün insanlığı aydınlığa çıkarıp, onların Hak'la buluşmalarını sağlayabilen, kendini hakikate adanmış ruhlara ihtiyacımız var. Düşünülmesi gerekli olan şeyleri düşünüp, bilinmesi icap eden şeyleri bilen, bildiklerini hemen pratiğe dönüştüren ve bütün ölü ruhları yeni bir "*ba'sü ba'del mevt*"e hazırlama azmiyle sûru dudağında İsrâfil gibi gezen; gezip her yerde herkese hayat üfleyen; ifade kabiliyeti var ise beyan gücüyle, eli kalem tutuyorsa kalemin diliyle, bediyyâta açıksa herhangi bir sanatın desen ve çizgileriyle, şairse şiirin sihriyle, mûsikîşinassa değişik beste ve nağmelerin büyüyle her zaman ruhunun ilhamlarını haykıran, her fırsatta iç ihsaslarını seslendiren, dili gönlünün derinliklerine bağlı, gönlü de samimiyetle çarpan en yüce hakikate adanmış ruhlara...

Bu kahramanları, sahnedeki örnekleriyle değerlendirecek olursak; bunlar hacca gidiyor gibi dünyanın dört bir yanına seyahatler tertip eder, seyahatlerini hicret ruhuyla taçlandırır; uğradıkları herkese hâl ve gönül diliyle bir şeyler fısıldar, çevrelerine hep sevgi mırıldanır, karşılaştıkları ruhları sevgiye uyarır ve yürür, sînelere sevgiden tahtlar kurarlar. Dirilir onlar sayesinde muhabbete susamış ruhlar ve dinler onları bütün dirilen gönüller. Hem bu duygu ile göç edenler hem de onları

³ Örnekleri Kendinden Bir Hareket

kabullenenler, her türlü dünyevilikten uzak ve tamamen ihlas edalıdır: Söyleyenle dinleyen, özündeki ruh ve mânâyı sergileyenle onu temâşâ eden, elinde hayat kâsesi taşıyanla toparlanıp kendine gelen ve destekleyeniyle desteklenen arasında herhangi bir çıkar ilişkisi bahis mevzuu olmadığı gibi, Allah rızasının dışında herhangi bir mülâhaza da kat'iyen söz konusu değildir. Bu derin ve gönülden münasebetler, tamamen evrensel insanî değerlere dayanmakta ve bu değerlere karşı duyulan müşterek saygıdan kaynaklanmaktadır.

Bizler, yakın geçmişimiz itibarıyla, sağlam bir ruh köküne bağlı bulunduğumuzu, tarih boyu pek çok yüksek medeniyetler kurduğumuzu bütün bütün unutarak mazisi olmayan bir millet görünümü sergilemeye başladık. Dahası, bir kısım komplekslere girerek kendimizi de, geçmişimizi de inkâr ettik. Hatta bazılarımız itibarıyla millî kimliğimizden utanır hale geldik. Böylece her gün biraz daha kendimizden uzaklaşarak âdeta yabancı değerler bağımlısı olduk. Şanlı geçmişimiz itibarıyla her zaman, düşünen, konuşan, kendini ifade eden, uğradığı her yere inanç ve estetik telâkkilerini aksettiren abideleriyle tarihin "yâd-ı cemil"i olmuş bir milletin; evet bu ölçüdeki bir bilinirliğin, şehamet, ihtişamın zirvelerinden; bilinmezliğin, tanınmazlığın, saygı duyulmazlığın çukurlarına yuvarlanması ne hazindir!

Bu millet böyle hazin bir duruma müstahak değildi ve bu meş'um durum "ilelebed" böyle sürüp gidemezdi de. O, şimdiye kadar elli defa ölüm çukurlarını -Allah'ın izniyle- diriliş şehrahlarına çevirmiş, elli defa inkıraz gibi görünen durumları yenilenme vesilesi gibi değerlendirmiş ve her zaman olağanüstü bir performans göstererek -bir kısım beden insanı menfaatçiler, gününü gün etmek isteyen çıkarıcılar veya millî ve dinî değerlerimizi inkâr eden küfür yobazları istemeseler de- aydınlık geleceğe yürüme adına yepyeni yöntemler geliştirmiş ve hemen her sarsıntıdan sonra, bir kere daha "*vira bismillah*" deyip ayakları üzerine doğrulmuş; kendine ait duyguları ve düşünceleriyle yeniden dört bir yana açılabilmiştir. Şöhret u şandan uzak, her türlü âlâyış ve gösterişe kapalı, tevazu ve mahviyetle kanatlı, sadakat ve emniyet edalı, nefsanî arzular karşısında da fevkalâde mukavemetli bu hamiyet erleri, atalarından tevarüs ettikleri tarih şuuruyla dinî ve millî değerlerimizi dünyaya tanıtmanın havarileri olmuş ve tıpkı ilkler gibi: "*Girdik reh-i sevdaya...*" diyerek zahmeti rahata tercih edip çağın en önemli hâdiselerinden birini gerçekleştirmişlerdir.

Bugün, dünyanın dört bir yanında kızaran güller renklerini bu ay yüzlülerden ve bu ay yüzlülerin ruhlarında taşıdıkları mânâlardan almakta; içtimaî coğrafya onların düşünce kanaviçelerine göre çağ edalı bir dantelâ gibi örgülenmekte ve bütün insanlık âdeta onların kadim fakat eskimeyen bestelerini mırıldanmakta. Bu tertemiz duygu ve düşünceler mebde'lerine ait görüntüleriyle küçük birer damla gibi görünseler de, işin ruh ve mânâsını kavrayabilenlerce, her zaman değişik vâridâtle köpüren engin denizler mahiyetindedirler.

İşin tabiatının gereği, belli süre sadece kendi çevrelerini aydınlatmakla meşgul görünen bu ışık süvarileri, şimdilerde, hakikî derinlik ve ruh güçlerini öne çıkararak, tıpkı yağmur yüklü bulutlar gibi, sevinç olup, neş'e olup, ümit olup, sevgi olup şakır şakır her yana boşalarak muhabbete, hoşgörüyeye susamış kupkuru gönülleri cennet bahçelerine çevirme humması yaşıyorlar. Denebilir ki, bugün yeryüzü, bir baştan bir başa, onların saçtıkları tohumlarla yeni bir bahara hâmile ve bir kutlu vilâdet heyecanı içinde; tek mil insanlık da böyle bir oluşumun "*hissi kable'l-vuku*" esintileriyle gelen bişaretlerle coşkun mu coşkun. Sesler, nağmeler farklı farklı olsa da, vicdanlarda duyulup sezilen hep aynı mânâ.. ve seherlerde esen yellere Eyyub'a hayat ırmağından bir ses, Yakub'a Yusuf'un gömleğinden İbrahimî bir koku duyurmakta.

Bu bizim, son bir kere daha geriye dönüşümüz, hakikî konumumuza yürüyüşümüz sayılabileceği gibi, bütün insanlığa alternatif bir diriliş mesajı da sayılabilir. Aslında bugün, değişik buhranlarla kıvrım kıvrım hafakanlar yaşayan milletler de, ümit adına böyle bir meltem beklemekteydi. Ne mutlu, böyle bir meltemi harekete geçirecek olan merkezdeki kutlulara!. Ne mutlu, bu diriliş esintilerine karşı sînelerini açıp bekleyenlere!.

Biz, sevgiyeye açık ve kendilerini, insanî değerler abidesini ikame etmeye adanmış bu kahramanlarla bir gün mutlaka dünyanın renk ve deseninin değişeceğine ve insanlığın rahat bir nefes alacağına inanıyoruz. İhtimal, geleceğin dünyasında, insanî düşünce son bir kere daha ışığını onlarla parlatacak.. insanî emeller onlarla realize edilecek ve ütopyalara inat pek çok hülyalarımız da onlarla gerçekleşecektir.. evet bir gün bütün bunlar mutlaka olacak ve mevsimi gelince, o gönlü boş, talihi karanlık kimseler, bu aydınlık ruhlar karşısında diz çöküp af dileyecek ve ettiklerine nadim olup ağlayacaklardır. Ne var ki, kaçırdıkları fırsatları da hiçbir zaman telâfi edemeyeceklerdir. Keşke duyguları süflî, düşünceleri azgın, tavırları da haşin bu kaba ruhlar; bir yakın gelecekte, çaresiz vicdan azabıyla kıvrınacakları gün gelmeden, hakperestlik ve kadirşinaslık duygularına sığınarak biraz daha insafli olabilselerdi; insafli olup yarınlarını karartmasalardı..!

Günümüzde fedakârlığın sahâbîcesiyle, dört bir bucağa, yedi cihana yetişmeye çalışan ve her zaman yaşama tutkularını baskı altına alıp yaşatma hisleriyle hareket eden ve hareket ederken de gösterişe-âlayişe girmeyen; her halleriyle tevazu ve mahviyet diyen bu esâtirî kahramanlar, bütün olumsuzluklara rağmen, o hiçbir zaman dinmeyen aşk u şevkleri, sürekli köpürüp duran himmet ü heyecanları ve insanlığa hizmet iştiyaklarıyla tarihte emsali az görülmüş bir civanmertlik sergilemekte; uğradıkları herkese gönüllerinin dilinden bir şeyler fısıldamakta; her yere taze fideler dikip her yanı cennetlere çevirmekte; her zaman canlı, her zaman hızlı, her zaman müthiş bir performans göstererek kendilerini ifade etmeye çalışmakta ve tabîi herkesi sonsuza çağırılmaktadırlar; imanlı, azimli, kararlı ve gelecek adına da ümitle dopdolulu olarak... Yürüdükleri yol yürünmez gibi görünebilir; ne var ki

onlar, zaten bunun böyle olacağını farkındadırlar. Evet onlar bir gün yolların bütün bütün sarpa saracağını; bütün köprülerin yıkılacağını daha baştan hesaba katmışlardı; biliyorlardı zaman zaman bir kısım gulyabanîler tarafından yollarının kesileceğini.. çevrelerinde kin, nefret ve düşmanlık fırtınalarının estirileceğini; evet yürüdükleri yolun doğru olduğuna inançları tamdı ama, akla-hayale gelmedik bazı şeylerle engellenebileceklerini de hiçbir zaman gözardı etmemişlerdi. Bu itibarla da onlar, bütün olup biten bu şeyleri ve olacakları Hak yolunun hususî meşakkatleri sayıyor ve heyecanlarından hiçbir şey kaybetmeden sürekli koşuyor; endişelerine takılan menfilikler karşısında da Allah'a teslim oluyor, imanın o sarsılmaz kalesine sığınıyor, yaşadıkları çağ ve hâdiseleri iyi okumaya çalışıyor ve Cenâb-ı Hakk'ın muvaffakiyet vaadine güvenerek yürüyorlardı/yürüyeceklerdi rıza ufkuna doğru.

Aslında, kalb-kafa bütünlüğü mülâhazasına bağlı yaşayan, özü-sözü doğru bu insanları, şimdiye kadar inandıkları değerlerden vazgeçirmeye kimsenin gücü yetmediği gibi, onları Allah rızası yörüngesinde hareket etmekten ve bu duygularını da, Yaratan'ı, bütün cihanlara anlatma gayretine bağlamaktan alıkoyamazdı. Onlar böyle bir sorumluluk duygusu ve vazife şuuruyla ömür boyu sıradağlar gibi dimdik yerlerinde durabilmiş, her zaman tipiye-borana meydan okumuş, sürekli karla-buzla savaşmış ve her mevsim meyve veriyor olmanın sırrını keşfederek hep gül yetiştirmiş ve gül türküleri söyleyegelmişlerdir.

Onlar, hareketleri itibarıyla her zaman bir saat gibi ahenkli, beyanları itibarıyla da heyecan, tazelik ve istikamet örneğidirler. Ne hareketlerinde bir aritmi ne de sözlerinde bir halâvetsizlik vardır. Kalbleri bir melek kalbi gibi saf ve duru, dilleri de iç derinliklerinin sadık birer tercümanıdır. Bu itibarla da, onlar hemen her zaman tavır ve davranışlarıyla imrendirici, söz ve beyanlarıyla da heyecan uyandırıcı olmuşlardır. Onların gönül dünyalarında sürekli Hak mülâhazası köpürür durur; beyanlarında ise, derin bir Allah aşkı, varlık sevgisi ve insanlara karşı da bir muhabbet, bir şefkat, bir müsamaha, bir af nümâyândır. Hak rızası, onların kilitlendikleri biricik hedef; eşya ve hâdiseleri doğru okuyup, doğru yorumlamak, vazgeçemeyecekleri bir tutku; insanları sevip herkese sîne açmaları da tabiatlarının gerçek rengidir.

Onlar, o derinlerden derin aşklarıyla Hakk'a bakan duruşlarını seslendirdikleri aynı anda, sevginin sırlı ve sihirli anahtarlarıyla da paslanmış ve küflenmiş gibi görülen en katı kalbleri, en sert tabiatları balmumu gibi yumuşatarak içine girer ve Yüce Yaraticı'nın teveccühüne mazhariyetin hakkını eda etmeye çalışırlar. Sevilirler, severler; en amansız ve imansız saldırılar karşısında dahi peygamberâne bir azimle sarsılmadan, hep dağlar gibi yerlerinde dururlar; çevrelerine bakarken de göklerin gözleriyle bakarlar; ne hışımla gelip çarpan fırtınayla devrilir ne de en müthiş zelzeleyle

sarsılırlar. Gelen dalga ve sağanaklara bağırlarını açarlar; gidenlere de bir avuç toprakla dahi olsa cömertlik saçarlar.

Bu koyigtler, Hak rızası gibi en büyük bir işe gönül vermiŐ olmanın Őuurundadırlar ve ona ulaşma uğrunda da her Şeyi ggslemeye kararlıdırlar. Őahısları itibarıyla hep mum gibi başları önlerinde küçük görünümlü, yanıp aydınlatmaya teŐne ve iddiasız göründükleri aynı anda her zaman gerilimde ve kanatlarını germiŐ bekleyen veyikler gibi ruhnlerle yarıŐmaya da hazırdırlar. Onlar, duruyor gibi göründükleri zamanlarda bile, i aktiviteleriyle hep canlı, hep kararlı ve hep hummalıdırlar. Yer yer, denizler gibi çevrelerini dalgalarıyla sularlar, zaman zaman da uzakları buharlarından oluŐan bulutlarla serinletirler. Yakın-uzak her tarafa b-ı hayat sunar ve nice yıldan beri sürüm sürüm hale gelmiş cansız cesetlere diriliş üfler gezerler. Oturur-kalkar hiç durmadan çevrelerine ruhlarının diliyle gönül hikyeleri söyler ve her türlü dedikoduya ve toplum içinde kin-nefret uyaracak tartiŐmalara karşı sürekli kapalı dururlar. Ve yine onlar, her zaman insanlara yararlı olma hlyalarıyla yaşarlar; insanlığın değişik bunalım ve mânevî ızdıraplarını ruhlarının derinliklerinde duyar; semtlerine uğrayanlara sürekli açık durur; dert dinler, dertlerle inler, dertli sneler arar; kendileri gibi muzdarip gnllerle el ele vererek h u efgn dindirmeye koşarlar. Yerinde fitne-fesat ateŐleri üzerine yürür; dikenler arasında da olsa mutlaka gl diker ve hep gl türküleri söylerler.

Bazen o gl renkleri filizinden dışarıya fırlamıŐ tomurcuklar gibi bin bir ızdırabın teessryle kan rengine bürünür; bazen hafakandan çatlayacak hale gelir, nağmeleri detta bir çığlığa dönüŐür; ama her Şeye rağmen, ellerini ggslerine kor, bir "eyvallah" mırıldanır ve yürürler hedeflerine doğru çevrelerine tebessümler yağdırarak; yürürler ve uğradıkları her yer, cennet bahçeleri gibi yeŐerir.. el verdikleri kimseler b-ı hayat içmiŐ gibi dirilir.. himmet elleri "*yed-i beyz*" gibi göz kamaŐtırır.. gayretleri bütün sihirbazların büyülerini bozar ve gezip uğradıkları yerlerde en firavunca düşünceler dahi dize gelir.

Onlar, iman kaynaklı öyle bir vâridât ve zenginliğe sahiptirler ki, Karun'un hazineleri onların servetlerine nispeten er p gibi kalır; hatta eğer isteseler, bu ilâhî servet ve günü ile cihanları bile peyleyebilirler. Onların mrlерinin kazanç ve mevhibe kefesi her zaman dopdolu; ziyan kefesi ise, Őeytanları ileden çıkaracak mahiyettedir.

Onlar, mr sermayelerini nerelerde değerlendireceklerini çok iyi bilirler.. ve fni Şeyleri bki hakikatlerle deđiŐtirmede fevkalâde mahirdirler. Vakitlerini asla boş geçirmez; iş ve hizmette geri kalmayı ise kat'iyen hazmedemezler. Himmetleri l, iradeleri güçlü, azimleri de mtemddir; iman ve aksiyon onların en önemli birer kalb ve davranış disiplinedir. Allah'tan başka kimseden korkmaz, kimseden endiŐe duymaz ve her zaman dimdik dururlar; dimdik durur yürürler fevkalâde bir tevazu ve

mahviyet içinde cihanları aydınlatmaya doğru. Her zaman yüzleri yerde ve alçak gönüllüdürler. Bazen o semavî düşünceleriyle rüzgârlar gibi eser ve her tarafa tohumlar saçarlar; bazen de her yana yağmurlar gibi boşalır, yeryüzünde hayat olur akarlar. Ne işlerinin iyi gitmemesi, ne ticaretlerinin kesada takılması, ne üst üste krizlerin, buhranların ümitleri alıp götürmesi kat'iyen onları sarsamaz. Sık sık ahd ü peymanlarını yeniler ve Allah'ın kendilerine lütfettiği maddî-mânevî her çeşit nimeti; şeâiri ihyâ mânâsına ruhlarının abidelerini ikame etme yolunda harcarlar. Din-diyamet nerede ve Yaratan'ın teveccühü hangi yönde ise hep orada durmaya çalışır ve sürekli O'nun isteklerini yerine getirme istikametinde koşarlar. Bunu yaparken de dünya işlerinde başarılı olmaya fevkalâde özen gösterirler. Öyle ki, o koçyiğitleri sadece bu yönleriyle görüp tanıyanlar, onları Ahiret-bilmez dünyalılar sanırlar. Hak rızasıyla irtibatlarını gördüklerinde de, onların aşk u heyecanıyla ürperir ve kendilerini ilk saftakilerin arasında zannederler.

Onlar boş durmayı ve avare ömür tüketmeyi hiç mi hiç sevmezler. Sürekli hareket halinde ve her zaman din ü dünyayı imar peşindedirler: okuyup yazma biliyorlarsa, bir şeyler karalayarak, bilmiyorlarsa bilene bir kalem armağan ederek, ne yapıp yapıp hizmet kervanına iştiraklerini devam ettirmeye çalışırlar. Her zaman ilmi sever; âlime karşı saygılı davranır; aklı başında ve kalbi hüşyar kimselerle oturur-kalkar ve sürekli, sohbet-i Cânan'la nefes alır verirler.

Yeryüzünde hakikî insan kalmasa, dört bir yandan ufukları toz duman kaplasa, sokaklar bütün bütün çamur seylaplarına yenik düşse; her tarafı dikenler sarsa ve zakkumlar gülleri gölgede bıraksa; meydanlar saksâğanlarla dolsa ve saksâğan sesleri bülbül nağmelerini bastırsa, bal kâselerinin etrafında eşek arıları uçuşup dursa; ormanların ürperten vahşeti sokaklarımızda kol gezse, ilme hürmet kalmasa, mârifet kapı kapı kovulsa, insanlık bütün bütün vefasızlığa kurban gitse; dostluklar yıkılıp dostlar düşman tavrını alsın onlar sarsılmadan hep yerlerinde durur ve "Her şey devrilebilir ben ayaktayım ya.! Her taraf kupkuru çöle dönmüş; gözyaşları gibi bir kaynağım olduktan sonra ne ehemmiyeti var.! Yürümek için Allah iki ayak lütfetmiş, iş yapmak için de iki pençe; iman gibi bir sermayem var, gönlüm gibi de bir serhaddim.. dünyaları imara yetecek fırsatlar değerlendirme bekliyor; Rabbime dayanıp bunlarla cihanı cennetlere çevirebilirim.. toprağa atılan her tohum birkaç başak verdikten sonra, gelecek adına gam u keder de niye.! Ve hele bir de, Allah ötede birleri binlere ulaştıracağını vaad ediyorsa!." der yürürler hedeflerine doğru, harap olmuş yollara ve yıkılmış köprülere rağmen. Yürür ve ırmaklar gibi geçtikleri her yere hayat götürür, herkesin ve her şeyin ateşini söndürür.. ateş gibi kendilerini yeyip bitirme pahasına başkalarını soğuktan korur.. mumlar gibi erir gider; erir gider ama, binlerce göze ışık olur akarlar. Kâh leylîler gibi pusuya yatar ve bağırılarını rahmet esintilerine açarlar, kâh eşref-i saatlerde âhlarla inler ve ızdırap rıhtımlarından ekstra inayetlere

yürürler. Onların yürüdükleri bu yol, hak dostlarının gelip geçtiği bir güzergahtır ve bu yolda yürüyenlerin de yolda kaldıkları hiç görülmemiştir.

Onlar her zaman imanlı, ümitli, pür-heyecan ve her şeylerini Hak yolunda bezledecek kadar da cömerttirler; burada bir verip, ötede onlarcasını elde edecekleri ümidiyle ömürlerini hep verme şöenleriyle geçirirler. Onların nazarında, dini koruma, kollama ve onu dünyanın dört bir yanında imrendirecek seviyede temsil etmeden daha büyük bir pâyeye yoktur. Bu yüce pâyeye ermeyi hayatlarının biricik gayesi bilir ve dünyada bulunmalarını da sadece ve sadece ona bağlı götürmeye çalışırlar. Hep bu duygularla nefes alır verir; her zaman bu düşüncelerini projelendirme etrafında bir araya gelir ve bir araya gelişlerini de Hak'la irtibatlandırarak derinleştirirler.. "*Mele-i A'lâ*"nın sakinleri de, onları tebrik neşideleriyle alkışlar ve teyit dilekleriyle yollarına sular serper.

Onlar, hiçbir zaman kendi rahatlarını düşünmez; sürekli "Allah" der, "fazilet" der ve insanî değerler arkasında koşarlar, peygamberâne bir tavırla herkese sînelerini açar ve her zaman başkaları için yaşarlar. Onların bu ölçüdeki hasbîliklerine karşılık Allah da, ellerin-ayakların işe yaramadığı çetin bir günde, bu gönül insanlarına melek kanadından tüyler ihsan ederek dünyada onları beklenmedik muvaffakiyet sürprizleriyle şereflendirir; ötede de vuslat gölgesiyle serinletir.. kudsîler arasına alır.. özel konuklarına gösterdiği iltifatı gösterir.. sonra da bütün bu lütuflarını hoşnutluğuyla taçlandırır.

İslâm Fedakârlık İster⁴:

İnsanlara çok güzel ve cazib görünen, hissiyatlarına hitab ederek kendilerini kabul ettiren sevdikleri, bağlandıkları ve gönül verdikleri; içecek, yiyecek, yatacak şeyler.. Eşler, kadınlar, kızlar.. Anneler, babalar, çocuklar.. Bağlar, bahçeler, çiçekler.. Elmaslar, altınlar, pırlantalar.. Makamlar, mansıplar, itibarlar..Hazlar, muhabbetler, dostluklar vb. pek tatlı şeyler vardır. Esas itibariyle çok den'i nefsaniyetimize uygun, dünyaya ait olan bu şeyler, Allah'ın ve Resûlü'nün rızasını ikinci plana attıran, fenaya mahkum oldukları için insanları da aynı akibete mahkum ettiren faktörlerdir.

Çok defa iş ile namaz karşı karşıya gelir de cemati bırakıp işinizle meşgul olursunuz. Resûl-ü Ekrem'in isteği doğrultusundaki bir kazanç ve muvaffakiyet ile dünyevî olanı karşı karşıya geldiğinde ikincisini tercih edersiniz. Ezan okunduğunda işinizi bırakıp camiye koşmazsınız. Çünkü bunlar nefsinize hoş gelen ve ücreti peşin alınan şeylerdir. Diğerlerinin ücreti ise şimdi verilmeyecek Ahiret âleminde verilecektir. Cenâb-ı Vacib-ül Vücut Hazretleri insanların bu türlü zaaflarını bildiği için onları sayıyor, şu hususlarda zayıfsınız diyor.

⁴ Hitap Çiçekleri/Örnek Cemaat

Allah'ın rızasını tahsil için sarfedilen cehdin neticesi, çok güzel bir akibettir. Bu cehd gerçek mü'minin sadakatının, feragatının ve fedakarlığının nişanesidir. Meseleyi tahlil edersek, cehd ve gayretimizin ciddiyeti nisbetinde, kazandırdığı huzuru, hissiyatımızın derinliklerinde duyarız. Ama bu huzur, sadakat, feragat ve fedakarlıkla amel eden gerçek mü'minlere müyesserdir. İmanın muktezası vecibeleri yerine getirme cehdinin kâlden ve ruhen Cennet hayatı yaşattığını hissetmek o mü'minler için müyesserdir.

Kur'ân ve İslâm azim bir fedakarlıkla kendilerine sahip çıkmadığımız takdirde vatani, milleti ve gelecek nesilleri başıboşluğa, sahipsizliğe ve ateşin bir hayata atmış olacağımızı bilmemizi istiyor. Her yerde kaynaşıp, mikroplar hâlinde çoğalan îmansızların insanlığa verdikleri zarara dikkatinizi çekerim. Bunların daha da çoğalması ve hakimiyetlerini artırmaları halinde mescitleri ve mabetleri de yakıp-yıkabileceklerini hesap ederek, meselelerimizi buna göre değerlendirelim. Allah'ın ve Resûlü'nün rızasını birinci plana alıp vazifelerimizin üzerine titizlikle eğilmezsek, gelecek nesillerin başımıza açacağı badirelerin bizi nerelere götürebileceğini tahmin bile edemeyiz.

Mü'minin gerçek şuura ulaşmasından sonraki fedakarlığı, feragatı, cehd ve gayreti kolaydır. Ama bu şuuru kazandırarak, müslümanları düşünür hâle getirmek, Allah'ın ve Resûlü'nün gerçek muhibleri olduklarını görmek çok zordur. Bunlar, mü'minlerin kâlblerine, O'nlara ait muhabbeti nakşedip, gergef gibi işlemekle, nazarlarındaki perdeyi kaldırıp afakî ve enfüsî yollarla O'nlara sevdalandırmakla ve Ma'rifetullahı elde edecekleri şehraha sevk etmekle mümkün olacaktır. Ancak bunun akabinde mü'minler cehd ve gayrette bulunacaklar; araştırarak, inceleyecek ve yeni yeni cevherler bulacaklar, o cevherleri buldukları Hakk'ın kapısından ayrılmayacaklar, hayatlarının sonuna kadar sadakatla, feragatla ve fedakarlıkla koşacaklardır.

Ayet-i Kerime: "Onlar vazife ile, cihad ile emrolunduğu zaman sana bakarlardı. Ama gözlerinde baygınlık alameti olarak bakarlardı. Sanki onlar, kafalarına birşey çarpmış, baygınlığa tutulmuş gibi sana yan yan bakarlardı." diyerek yeni îman etmişlerin durumunu ifade ediyor. Onlar yeni iman etmişler, belki de Allah Resûlü'nün ganimetten verdiği yüz deve ile müslüman olmuşlardı da, îman henüz içlerine oturmamıştı. Kendilerinden ölmeleri ve savaşmaları isteniyordu. "Ne de ağır şeyler isteniyor!?" diye kalakalacaklar, baygınlıkla bakacaklar. Evet îmanın kâlblerine oturmadığı kimseler için, hakikatlar ve vazifeler o kadar imkansız, aşılmaz görülecektir ki, onlara vazifeleri anlatılıp, hatırlatıldıkça ümitsizliğe, şaşkınlığa düşeceklerdir. Yüreklerindeki îmanları kemale ermiş mü'minler ise, Allah'ın ve Resûlü'nün sevdiği vecibe ve vazifeler hatırlatıldıkça, bilakis ümid, lezzet ve hazla dolup coşacaklardır.

Ümmü Habibe, Ebu Süfyan'ın kızı ve Allah Resûlü'nün mübarek zevceleri idi. Ebu Süfyan îman dairesine giremediği, îmanın hazzına eremediği, îman yümnüyle emin olamadığı devrede, bir gün Resûl-ü Ekrem'i iltimasçı yapmayı düşünerek, kızının evine gitti. Kapıyı vurmada içeriy girdi. Resûl-ü Ekrem'in bulunduğu her yer mescittir. Ebu Süfyan, evine girdiği kadının babasıydı ama necisti, pisti. Resûl-ü Ekrem'in Hane-i saadeti'ne girmeye hakkı yoktu. Ümmü Habibe ise kendisi vasıtası ile bulunduğu zor durumdan kurtulmak için yanına gelen babasını dışarıya atamıyordu. Fakat, Resûl-ü Ekrem'in mübarek hücrelerinde bulunan ve O'nun oturduğu sedire doğru gidip, oturmaya yeltenen babasının kolundan tutup, itiyor: "Sen oraya oturamazsın!" diyordu. Ebu Süfyan: "Beni mi yataktan, yatağı mı benden kıskandın?" deyince de: "O, Peygamber'in oturduğu sedirdir. Sen necis bir insansın, o sedire sürünemezsin baba." diyordu. Resûl-ü Ekrem'e bağlılık. O'na tam bir sadakat. Kâlblerin O'ndan inhiraf etmemesi, O'nda fena bulması. İnsan fena fi'r-Resûl olmalı, fena fil Kur'an olmalı, fena fillah olmalı, kendi şahsî isteklerini ve arzularını unutmamalı, Allah'ın Resûlü'nün ve Kur'ân'ın emir ve isteklerinde fani olmalı öylece yaşamalı. Ortada sadece Kur'ân kalmalı: "Bana istikametli hayatı, muvaffakiyet ve zafer ufkunu gösteren Kur'ân'dır" demeli. Heveslerimiz ve behimi arzularımız adına olan şeyleri O'na tercih etmemeliyiz. Mevla neyi istemişse yapmalı, neyi istememişse yapmamalıyız. Böyle bir anlayışla sadakat, feragat ve fedakarlık içinde olmalıyız.

Resûlullah'a sadakat mevzuunda anlatılacak yüzlerce, binlerce misal vardır. Hubeyb'in kahramanlığı, Resul-ü Ekrem'i herşeye tercih etmesi.. Zeyd İbn-i Desinne'ye "Sen şu anda idam edileceksin. Yerinde Muhammed'in bulunmasını, kendinin çoluk-çocuğunla birlikte olmanı arzu eder miydin?" denildiğinde, kükreyip, "Ben bin defa ölsem bile Resûl-ü Ekrem'in zülfünün dağılmasını istemem! Yerimde olmasını arzu etmem!" diyerek, idam edilip, parçalanırken bile sadakatini göstermesi.. Zeyd İbni Sa'd'ın büyük bir kahramanlık nişanesi izhar ederek. Yemame'de aynı sadakatla Resûl-ü Ekrem'in açtığı yol ve çağır için canını feda etmesi.. Ve Sa'd İbn-i Rebi' gibi, Abdullah bin Cahş gibi, Sümeyye Hatun gibi, Nesibe Hatun gibi daha binlerce sadık kahraman vardır.

Bezzar anlatıyor: "Ensardan genç bir çocuk olan Talha, Resûl-ü Ekrem'in huzuruna gelip 'Ben de dehalet ediyorum. Biat ediyorum.' dedi. Nazar-ı gayb bînîsîyle O'nun kâlbini yoklayıp, müşahade edip samimi olduğunu gören Allah Resûlü oradakilere de göstermek için ferman etti: 'Eğer sen, bana hakîkaten sadık bir biat edeceksen. Git babanı öldür, gel.' Talha kılıcı eline aldığı gibi koşunca. Resûlullah 'Gel. Ben sıla-i rahimi kat' için gönderilmiş bir insan değilim. Ben, Rahmetenlilaleminim. Rahmet için gönderildim. Fakat senin sadakatini görmek istedim.' dedi. Belki maksad-ı nebevî başkalarına göstermek, bize de göstermekti."

Talha kısa zaman sonra yatağa düştü, ölümcül hasta oldu. Resûl-ü Ekrem'i görmek istedi. Resûl-ü Ekrem yanına gidip Talha'yı gördüğü zaman, ölümünün yakın olduğunu anladı: "Talha

gidiyor" dedi. Her gün namazdan sonra yanına uğruyor, hatırını sorup gönlünü alıyordu. Vefat edeceği gün de: "Bir şey olursa çağırın, namazında bulunayım" demişti. Talha ise eli-ayağı soğuyup, canı boğazına geldiği zaman: "Bizim mahallemiz uzak bir mahalle. Ben vefat edersem Resûl-ü Ekrem'i cenazeme çağırmayın. Korkarım ki, Yahudiler bir fenalık yaparlar, yılan, akrep, çıyan gibi haşereler zarar verirler. Ona bir fenalık gelmesin. Beni gömün, gündüz haber verirsiniz." diyordu. O çocuk, böyle şeyler düşünüyor ve söylüyordu. Vefat edince de dediği gibi yaptılar. Adet olduğu üzere gece, namazını kılıp, gömdüler. Sabah namazında da: "Ya Resûlallah Talha vefat etti ve gömdük" dediler. Resûlullah müteessir oldu. Mezarının başına gitti. Ellerini kaldırıp şöyle dua etti: "Allahım sen Talha'yı, o sana gülüyor, sen de ona gülüyor, öyle karşıla. Allah'ım rıza ve rıdvanınla karşıla. Huzuruna geldiği an mütebessim ol Allahım." O tebessüm-ü mukaddes nasıldır bilemiyoruz. Ama Resûlullah Efendimiz: "Mukaddes bir tebessümle, sen onu öyle karşıla, o da seni öyle karşılasın" diyerek dua ediyorlardı.

O'nlara erkeği, kadını ve çocuğuyla topyekün şuurlu bir cemaatler. O mümtaz cemaat böyle yaşadığı için tarihin akışını müsbet bir mecraya çevirmişti. Bugün çok azına şahit olduğumuz böyle sadakat numunelerinin çoğalmasını, Kur'ân, Allah ve Resûlullah namına istiyoruz. Böylece hadiselerin akışını değiştirecek, kafire aman vermeyecek olan imdad-ı îlahiye yetişecektir. Elverir ki, mü'minler sadakatlarında sabit, kaim ve daim olsunlar.

Bamteli

[2008_07_07_adanmis_ruhlar_ve_ucret_farklari](#)

[Allah Yolunda Fedakarlık](#) (Gönül Dünyamızdan - 1)

27 Haziran 1980, Afyon Ulu Cami

1-Dua ve giriş...

2-20. Asır, insanımızın kendi benliğinden ve dininden uzaklaştırıldığı dalalet ve felaket asrıdır.

3-Her dava kendi kamet-i kıymetine göre himmet ister. Sahâbe çapında fedakarlık gösterilmediği sürece Allah davasına sahip çıkılmış olmayacaktır.

4-Yıkılışlar karşısında Allah'a dönme mecburiyetinde olan insan bir edeb-i ilâhının gereği en değerli hediye olarak kendi fedakarlık ve feragatini takdim etmelidir...

5-İslam'ın ilk intişarı ve Efendimiz ve ilk inananların çektiği tahammülü imkansız sıkıntılar...

6-Osman bin Ma'zun (r.a.) ve bir kısım Sahâbenin İslam uğurunda ifrata varan fedakarlık isteklerine efendimizin cevabı...

7-Fedakarlara Allah'ın (c.c.) vadi...

8-Sahabenin fedakarlığından tablolar; meleklerin yıkadığı insan Hanzale bin Amir (r.a.) ve ölümüyle arş-ı azamın titrediği sahabî, Sa'd ibn-i Mu'az'ın (r.a.) fedakarlıkları...

9-Allah, dinine omuz veren Sahâbeyi yücelttiği gibi bu günde aynı ruh ve şuurla dinine omuz verenleri aziz kılacaktır...
